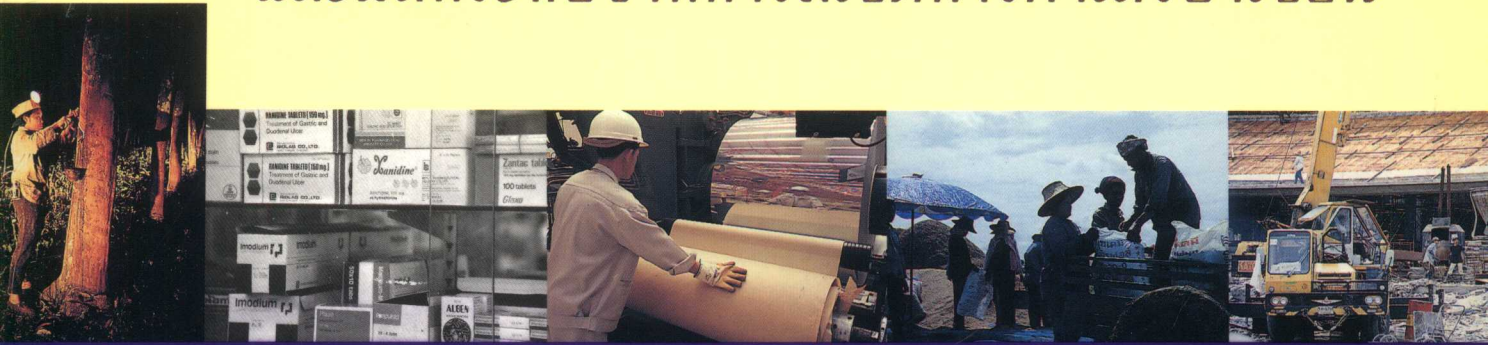

สู่ทางและโอกาสการส่งออก และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย

ฝ่ายเศรษฐกิจรายสาขา

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

รายงานฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

คู่ทางและโอกาสการส่งออก
และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน
(สำหรับอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย)

เสนอต่อ

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

โดย

รศ.จรินทร์ เจริญศรีวัฒนกุล

ฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

พฤศจิกายน 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ เฟอริไนเจอร์หวาย	i - ii
ความนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ข้อสมมุติฐานของการศึกษา	2
วิวัฒนาการและลักษณะทั่วไปของอุตสาหกรรม	2
วิวัฒนาการของอุตสาหกรรม	2
ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการผลิต	3
วัตถุดิบ	4
แรงงาน	7
การจัดการ	10
โครงสร้างต้นทุนการผลิต	10
โครงสร้างอุตสาหกรรม	12
สภาพของผู้ผลิต	12
วิธีลดต้นทุนการผลิต	14
การผลิตของฟิลิปปีนส์	15
สภาพตลาด	16
ตลาดภายในประเทศ	16
สภาพตลาดต่างประเทศ	19
วิธีการจัดจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ	23
ผลกระทบจากเขตการค้าเสรีอาเซียน	25
สภาพการค้าในประเทศกลุ่มอาเซียน	25
ผลจากการลดภาษีนำเข้า	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สภาพการแข่งขัน	33
สภาพการแข่งขันภายในประเทศ	33
สภาพการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ	34
อุปสรรคของการแข่งขัน	34
นโยบายของรัฐ	38
นโยบายของรัฐที่มีผลทางด้านบวก	38
นโยบายของรัฐที่มีผลทางด้านลบ	39
แนวโน้มและความสามารถในการแข่งขัน	40
แนวโน้มของตลาดภายในประเทศ	40
แนวโน้มของตลาดต่างประเทศ	40
ความสามารถในการแข่งขัน	41
ข้อได้เปรียบของไทย	41
ข้อเสียเปรียบของไทย	41
สรุปและข้อเสนอแนะ	43
สรุป	43
แนวทางการปรับตัว	44
ข้อเสนอแนะ	44
ภาคผนวก	
กระบวนการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวาย	47
บรรณานุกรม	49

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ปริมาณ มูลค่า และราคาจำหน่ายหอยภายในประเทศ	6
2 ในปริมาณหอยที่ได้จากป่าไม้ภายในประเทศ	7
3 ปริมาณการนำเข้าหอยของไทยจำแนกตามประเทศที่นำเข้า	8
4 มูลค่าการนำเข้าหอยของไทยจำแนกเป็นรายประเทศ	9
5 ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หอยที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	11
6 กำลังการผลิตของผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หอยขนาดใหญ่ที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	14
7 อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำระหว่างปี 2532-2537	17
8 มูลค่าการนำเข้าหอยของฟิลิปปินส์	18
9 มูลค่าการนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หอยของไทยจำแนกเป็นรายประเทศ	21
10 มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยของไทยจำแนกเป็นรายประเทศ	24
11 ประเทศคู่ค้าของอินโดนีเซีย 5 อันดับแรกในปี 2534 และ 2535 (ม.ค.-ก.ย)	25
12 มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์ระหว่างปี 2529-2535	27
13 มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์ไปยังประเทศกลุ่มอาเซียน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น	28
14 เปรียบเทียบสัดส่วนการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์ไปยังประเทศกลุ่มอาเซียน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น	29
15 มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยและไฟเบอร์ของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก	30
16 มูลค่าการนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์ระหว่างปี 2529-2534	31
17 เปรียบเทียบแผนการลดภาษีตามข้อตกลง AFTA ของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หอย	32
18 ประมวลการอุปสงค์และอุปทานหอยของฟิลิปปินส์	37

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 วิธีการตลาดของเฟอร์นิเจอร์หวายภายในประเทศ	20
2 วิธีการจัดจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์หวายในตลาดต่างประเทศ	23
3 กระบวนการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวาย	48

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย*

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายได้พัฒนาจากการผลิตในรูปหัตถกรรมพื้นบ้านมาเป็นการผลิตในรูปโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งนำเครื่องจักรเข้ามาช่วยในบางขั้นตอนของการผลิต โดยใช้หวายที่มีอยู่ทั่วไปตามป่าในจังหวัดทางภาคใต้และภาคเหนือเป็นวัตถุดิบสำคัญ แต่วัตถุดิบหวายจากป่าไม้ภายในประเทศมีปริมาณลดลงตามลำดับ จึงต้องนำเข้าหวายจากต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ พม่า เวียดนาม ฮองกง ลาว และอินโดนีเซีย เป็นต้น เป็นปริมาณปีละกว่า 10,000 ตัน แต่แนวโน้มของการนำเข้าหวายได้ลดลงตามลำดับเช่นกัน ทั้งนี้เพราะประเทศผู้ส่งออกหวายได้ประกาศห้ามส่งออกหวายดิบ เพื่อสงวนไว้เป็นวัตถุดิบภายในประเทศ หรือต้องแปรรูปก่อนส่งออกเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนวัตถุดิบหวายขึ้นภายในประเทศ

เฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศส่วนใหญ่มีคุณภาพปานกลางและราคาค่อนข้างถูกเมื่อเปรียบเทียบกับเฟอร์นิเจอร์หวายที่ส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ ยังมีเฟอร์นิเจอร์หวายที่ใช้ภายในประเทศอีกจำนวนหนึ่งได้จากการนำเข้า แต่มีมูลค่าไม่สูงนัก กล่าวคือ ระหว่างปี 2531-2536 มูลค่าการนำเข้าในแต่ละปีต่ำกว่า 3 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนและประเทศกลุ่มอาเซียนแล้ว มีสัดส่วนการนำเข้าที่ค่อนข้างผันผวน ส่วนมูลค่าการส่งออกระหว่างปี 2531-2536 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 23.48 ต่อปี ทั้งนี้เพราะขาดแคลนหวายที่ใช้ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ โดยประเทศคู่ค้าสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหรัฐอเมริกา ซึ่งไทยส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศทั้งสามดังกล่าว เป็นมูลค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดระหว่างปี 2531-2536

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบก่อดังเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่ออุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายแล้วจะพบว่าเนื่องจากหวายดิบเป็นสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าที่อยู่นอกเหนือข้อตกลงฯ การห้ามส่งออกหวายดิบของประเทศกลุ่มอาเซียนจึงสามารถใช้บังคับต่อไปได้อีก แต่ถ้าหากรัฐบาลไทยลดภาษีนำเข้าหวายเส้นจากร้อยละ 2 เหลือร้อยละ 0 แล้ว จะทำให้ต้นทุนการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายลดลงร้อยละ 1 ส่วนสภาพการค้าภายในประเทศจะไม่ถูกระทบ ทั้งนี้เพราะการสั่งซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากโรงงานภายในประเทศจะได้รับบริการหลังการขาย และเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากโรงงานขนาดใหญ่มีคุณภาพดี ส่วนตลาดระดับกลางและระดับล่างจะซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากอุตสาหกรรมครัวเรือนซึ่งมีราคาถูก สำหรับการส่งออกไปยังประเทศกลุ่มอาเซียน จะเผชิญกับอุปสรรคของการขายแข่งขัน ทั้งนี้เนื่องจากประเทศในภูมิภาคนี้ต่างมีวัตถุดิบ

ดิบหวายอยู่ภายในประเทศ และมีความสามารถในการผลิต ตลอดจนเฟอร์นิเจอร์หวายที่จำหน่ายในคุณภาพเดียวกันมีราคาถูกกว่าไทยอีกด้วย

ทางด้านความสามารถในการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มอาเซียนแล้ว พบว่า ข้อได้เปรียบของไทยได้แก่ (1) ไทยได้พัฒนาอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายก่อนอินโดนีเซีย จึงมีความเชี่ยวชาญในการผลิตมากกว่า และผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายที่มีคุณภาพ รวมทั้งได้พัฒนารูปแบบให้แลดูสวยงามอยู่เป็นประจำ จึงสามารถส่งจำหน่ายตลาดยุโรปตั้งแต่ระดับกลางถึงระดับบน (2) ผู้ผลิตของไทยสามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามกำหนดเวลา และให้บริการแก่ลูกค้าต่างประเทศดีกว่าอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญ จึงสามารถสร้างความเชื่อถือทางการค้าแก่ลูกค้าต่างประเทศ ส่วนทางด้านข้อเสียเปรียบได้แก่ (1) กฎหมายไทยบัญญัติให้หวายเป็นของป่าหวงห้าม การนำหวายออกจากป่าจะต้องขออนุญาตต่อทางราชการเสียก่อน ซึ่งมีขั้นตอนที่สลับซับซ้อน ส่วนหวายที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ จะต้องมีการ Certificate of Origin (C/O) อันเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนของการนำเข้าโดยไม่จำเป็น และส่งผลให้ต้นทุนการนำเข้าหวายเส้นสูงขึ้น (2) รัฐบาลของฟิลิปปินส์โดยความร่วมมือจากสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งศูนย์ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ให้ตรงกับความต้องการในสหรัฐอเมริกา จึงทำให้เฟอร์นิเจอร์หวายของฟิลิปปินส์สามารถครองตลาดตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับบน (3) อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีวัตถุดิบหวายมากที่สุด ได้ปลูกสวนป่าหวายที่มีคุณภาพดีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีค่าจ้างแรงงานต่ำ ทั้งยังเป็นการผลิตแบบ Mass Production จึงสามารถรับคำสั่งซื้อได้ครั้งละมากๆ และครองตลาดสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ระดับกลางถึงระดับล่าง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการอินโดนีเซียยังสามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ จึงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

อย่างไรก็ตาม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขันในตลาดโลก จึงควรร่วมมือกันเพื่อจัดอุปสรรคกีดขวางให้หมดสิ้นไป โดยมาตรการที่สำคัญได้แก่ (1) ทั้งภาครัฐและเอกชนควรทำการปลูกสวนป่าหวายกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะภาครัฐควรให้การส่งเสริมการปลูกสวนป่าหวายด้วยการลดข้อจำกัดต่างๆ (2) ควรศึกษาสนธิสัญญาของผู้ซื้อ แล้วทำการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมา โดยเฉพาะการลดงานसानให้น้อยลง เพื่อลดต้นทุนทางด้านแรงงานลง (3) ควรให้การฝึกอบรมแรงงานให้มีฝีมือทางด้านงานสานกันอย่างจริงจัง (4) ควรขยายไปสู่ตลาดใหม่ๆ เพราะตลาดหลักในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมาก (5) กรณีของโครงการขยายงาน ควรพิจารณาเลือกที่ตั้งโรงงานในส่วนภูมิภาคที่อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบและมีค่าจ้างแรงงานต่ำเพื่อลดต้นทุนการผลิตลง (6) ผู้ผลิตในฟิลิปปินส์เห็นว่า ควรร่วมทุนด้วยการผสมผสานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ของแต่ละประเทศ

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย

ความนำ

หวาย (Rattan) เป็นพืชจำพวกปาล์มเลื้อยที่พบมากในป่าดิบ ลำต้นเหนียวและทนทานสำหรับตัดให้โค้ง จึงได้นำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ของไทยมาเป็นเวลาช้านาน โดยเริ่มจากการผลิตแบบครัวเรือนจนกระทั่งมาเป็นโรงงานอุตสาหกรรม

เฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตได้จะส่งจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศให้ความสนใจอย่างมาก ทั้งนี้เพราะหวายมีความสวยงามเป็นธรรมชาติ เมื่อนำมาผลิตเป็นเฟอร์นิเจอร์หวายและเครื่องจักรสานเพื่อใช้สอยต่างๆแล้ว จะแลดูมีคุณค่า จึงเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ โดยประเทศลูกค้าที่สำคัญของไทยได้แก่ ประเทศในแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยคือ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน อย่างไรก็ตาม การค้าขายเฟอร์นิเจอร์หวายภายในกลุ่มประเทศอาเซียนมีมูลค่าต่ำมาก ทั้งนี้เพราะประเทศกลุ่มอาเซียนต่างมีความสามารถในการผลิตภายในประเทศ และตั้งภูมิลำเนาเข้าสู่

ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายได้ทำการผลิตในประเทศไทยเป็นเวลาช้านานนับเป็นศตวรรษ และเป็นอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้แรงงานมาก (Labour Intensive) ในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดการจ้างงานไม่ต่ำกว่า 100,000 คน ทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก เพราะเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีความประณีตและมีราคาแพงกว่าเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตจากวัสดุอื่น ซึ่งประชากรภายในประเทศมีอำนาจซื้อต่ำ จึงมีตลาดสำคัญอยู่ในแถบทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม ปริมาณหวายที่ใช้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ได้ลดน้อยลง อันเป็นผลสืบเนื่องจากพระราชกำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ. 2530 ได้กำหนดให้หวายทุกชนิดเป็นของป่าหวงห้าม ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ต้นปี 2531 และการหันไปพึ่งการนำเข้าจากต่างประเทศก็ประสบปัญหาที่ประเทศต่างๆหันมาใช้มาตรการควบคุมการค้าหวายอย่างเคร่งครัดตลอดจนห้ามส่งออกหวายในรูปของวัตถุดิบ ทั้งนี้เพื่อสงวนไว้ใช้ในการผลิตภายในประเทศหรือเพื่อทำการแปรรูปอันจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ก่อนส่งออก จึงทำให้อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายภายในประเทศประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ และราคาหวายมีแนวโน้มสูงขึ้น ในขณะที่อินโดนีเซียและมาเลเซียมีวัตถุดิบอยู่มากมายภายในประเทศ

ดังนั้น หลังจากที่ยุทธศาสตร์การค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area หรือ AFTA) มีผลบังคับใช้ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ของไทยจะได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนส่งเฟอร์นิเจอร์เข้ามาตีตลาดภายในประเทศหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของ AFTA ที่มีต่อสภาพการค้าเฟอร์นิเจอร์ภายในประเทศกลุ่มอาเซียนว่าจะเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่
2. เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างของอุตสาหกรรมว่ามีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกมากน้อยเพียงใด และปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขัน
3. เพื่อศึกษานโยบายของรัฐที่มีผลทางด้านบวกและลบต่ออุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับตัวของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ อันจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ข้อสมมุติฐานของการศึกษา

1. ความสามารถในการตลาดเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการแข่งขัน
2. นโยบายส่งเสริมการส่งออกไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

วิวัฒนาการและลักษณะทั่วไปของอุตสาหกรรม

วิวัฒนาการของอุตสาหกรรม

เฟอร์นิเจอร์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งของไทยที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว โดยเริ่มจากการผลิตภายในครัวเรือนเพื่อไว้ใช้สอย ซึ่งมีลักษณะการผลิตแบบง่ายๆ ใช้แรงงานฝีมือล้วนๆ วัตถุดิบที่ใช้คือหวาย ซึ่งขึ้นเองตามธรรมชาติและมีอยู่ทั่วไปในป่าที่มีความชื้น โดยเฉพาะในแถบภาคใต้

สำหรับผู้ที่นำผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ของไทยไปสู่ตลาดโลกได้แก่ ทหารอเมริกันที่เข้ามาในประเทศไทยในช่วงสงครามเวียดนาม กล่าวคือ ในช่วงที่ทหารอเมริกันดังกล่าวอยู่ในประเทศไทยมีความประทับใจในผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ของไทยมากและได้ใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทนี้แบบส่วนตัว (Private Consumption) หลังจากที่ยุทธศาสตร์เวียดนามได้ยุติลงเมื่อปี 2517 ทหารอเมริกันในประเทศไทยก็เริ่มทยอยกลับสู่สหรัฐอเมริกา ทหารอเมริกันเหล่านี้ได้นำผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ของไทยกลับไปด้วย ซึ่งนับว่า

เป็นการเริ่มต้นที่มีความหมายต่อวงการอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ของไทยในระยะต่อมา เพราะภายหลังจากนั้นไม่นาน ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ของไทยก็สามารถทำการส่งออกในปริมาณและมูลค่ามากขึ้นตามลำดับ พร้อมๆ กับการขยายตัวของการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้¹ โดยได้พัฒนาการผลิตไปอยู่ในรูปโรงงานที่ผลิตเพื่อการค้า และนำเครื่องจักรเข้ามาช่วยการผลิตในบางขั้นตอน แต่ทั้งนี้ก็ยังอาศัยแรงงานฝีมือเป็นหลักอยู่ เพราะการผลิตเฟอร์นิเจอร์ต้องอาศัยความละเอียดประณีตมาก และจากความต้องการเฟอร์นิเจอร์ที่ขยายตัวตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เฟอร์นิเจอร์ไม้เนื้อแข็งมีราคาค่อนข้างสูงส่งผลให้เฟอร์นิเจอร์ซึ่งสวยงามและมีราคาถูกกว่าได้รับความนิยมมากขึ้น ความต้องการเฟอร์นิเจอร์ทั้งในประเทศและต่างประเทศจึงมีแนวโน้มขยายตัวตามลำดับ โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศซึ่งนิยมเฟอร์นิเจอร์มากขึ้น เพราะนอกจากจะมีราคาไม่แพงนักแล้ว ยังมีความสวยงามตามธรรมชาติและมีลักษณะเป็นงานฝีมืออยู่มาก

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเกิดการขาดแคลนหวายเพื่อใช้ในการผลิต จึงได้วิวัฒนาการไปสู่การนำวัสดุดิบอื่นมาใช้ประกอบการผลิตเฟอร์นิเจอร์ เช่น ฟิลิปปินส์ใช้โลหะทำคล้ายหวายหรือทาสีให้เหมือนหวายในการทำฐานหรือขาเฟอร์นิเจอร์ ได้หันใช้กระดาษสานเป็นพนักพิง เป็นต้น อันเป็นการช่วยลดปริมาณการใช้หวายลง

ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการผลิต

การผลิตเฟอร์นิเจอร์ได้พัฒนาจากการผลิตในรูปหัตถกรรมพื้นบ้าน มาเป็นการผลิตในรูปโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งนำเครื่องจักรเข้ามาช่วยในบางขั้นตอนของการผลิต ดังนั้น การผลิตเฟอร์นิเจอร์ภายในประเทศจึงมี 2 ลักษณะ โดยมีทั้งที่อยู่ในรูปอุตสาหกรรมครัวเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดย่อม

1. อุตสาหกรรมครัวเรือน เป็นการผลิตแบบธรรมดาใช้เครื่องมือแบบง่ายๆ ไม่มีการนำเทคนิคการผลิตขั้นสูงเข้ามาช่วย ต้องพึ่งแรงงานฝีมือเป็นหลัก เฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตเป็นชนิดถอดไม่ได้ (Stable Furniture or Finished Furniture) เพราะชนิดที่ถอดได้ (Knocked Down Furniture) ต้องทำเป็นแบบมาตรฐานซึ่งทำได้ยากสำหรับผู้ผลิตรายย่อย

การผลิตในลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือนนี้มีกระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศในแถบชนบทที่มีวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น เพชรบูรณ์ สุโขทัย และยะลา เป็นต้น และแหล่งที่สามารถจัดหาวัตถุดิบจากการนำเข้าได้ง่าย เช่น หนองคาย มุกดาหาร ชัยนาท และบริเวณสวนสยามในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แรงงานประมาณ 2-10 คน ทำการผลิตเพื่อจำหน่ายในท้องถิ่นและจำหน่ายแก่โรงงานขนาดย่อม โดยรับเหมาในรูป

¹กาญจนาภรณ์ สารโชค. 'เครื่องเรือนที่ทำจากวัตถุดิบหวายและไม้ยางพารา' วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2531), หน้า 83.

การผลิตเฟอร์นิเจอร์ที่สำเร็จรูป โรงงานขนาดย่อมจะนำสินค้าที่สำเร็จรูปไปพ่นสี หรือแช่แล็ค และ แล็คเกอร์เป็นขั้นสุดท้าย จากนั้นจึงบรรจุหีบห่อเพื่อจำหน่ายต่อไป

เฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากอุตสาหกรรมครัวเรือนมักมีคุณภาพปานกลางและมีราคาถูก เพราะมี ต้นทุนการผลิตต่ำเมื่อเทียบกับเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากโรงงาน แต่มักประสบปัญหาต่อการส่งออก เนื่องจากตลาดต่างประเทศเริ่มนิยมเฟอร์นิเจอร์หวายที่มีคุณภาพดี

2. โรงงานอุตสาหกรรม เป็นการผลิตที่มีกรรมวิธีการผลิตทันสมัย โดยนำเครื่องจักรเข้ามาช่วยใน บางขั้นตอน เช่น เครื่องปอกผิวหวาย เครื่องตัด เครื่องขัด เครื่องอบไอน้ำ และเครื่องยิงตะปู เป็นต้น แต่ ส่วนใหญ่ยังคงใช้แรงงานที่มีความชำนาญและมีฝีมือประณีตเป็นหลัก อาจมีการว่าจ้างแรงงานบริเวณ ใกล้เคียงโรงงานเพื่อผลิตชิ้นส่วน เช่น ส่วนสานขนาดเล็กๆ ซึ่งต้องใช้เป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถควบคุม คุณภาพของเฟอร์นิเจอร์ให้ได้มาตรฐาน จึงเป็นการผลิตที่มุ่งเพื่อการส่งออกเป็นหลัก

สำหรับรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตนั้น ส่วนใหญ่ผลิตตามรูปแบบที่ลูกค้าในต่างประเทศ จัดส่งมาให้ หรือนำรูปแบบจากแคตตาล็อกต่างประเทศมาทำการดัดแปลงเล็กน้อย ส่วนการออกแบบ เองนับว่ามีน้อยมาก

วัตถุดิบ

วัตถุดิบที่สำคัญคือ หวาย ซึ่งมีอยู่ทั่วไปตามป่าในจังหวัดทางภาคใต้และภาคเหนือ โดยแหล่ง หวายที่พบมากทางภาคใต้อยู่ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา ระนอง กระบี่ ปัตตานี และทั่วไปเกือบ ทุกจังหวัดในภาคใต้ ชนิดที่พบมากได้แก่ หวายโป่ง หวายกำพวน หวายน้ำผึ้งหรือหวายนางนวล หวายเสี้ยน หวายข้อดำ หวายหอม หวายกะหนุน หวายพุน หวายขี้ไก่หรือขี้แดง หวายกาหลง หรือ หวายชำ หวายชุมพร หวายเล็ก หวายน้ำ หวายแดง หวายงวย หวายขลิ้ง และหวายโอมัด สำหรับ ทางภาคเหนืออยู่ในเขตจังหวัดน่าน แพร่ พะเยา และสุโขทัย ชนิดหวายที่พบได้แก่ หวายฝาด หรือ หวายขม หวายไร่ หรือ หวายไล่ไก่ หวายผิวดีด และหวายโป่ง

นอกจากแหล่งหวายตามธรรมชาติดังกล่าวข้างต้น กรมป่าไม้ยังได้ปลูกหวายเป็นสวนป่าหวายอยู่ 5 สวน เพื่อเพิ่มปริมาณหวายให้เพียงพอสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตภัณฑ์หวายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน อนาคต โดยสวนป่าหวายทั้ง 5 แห่งได้ปลูกตามท้องที่ต่างๆ ดังนี้

1. สวนป่าหวายที่ไอสะเตียร อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ทำการปลูกในพื้นที่ 1,330 ไร่ ชนิด ของหวายที่ปลูกในส่วนนี้คือ หวายตะกร้าทอง โดยทำการปลูกตั้งแต่ปี 2511
2. สวนป่าหวายตามพระราชดำริที่กิ่งอำเภอสุนทริน จังหวัดนราธิวาส ทำการปลูกในพื้นที่ 2,037 ไร่ ชนิดของหวายที่ปลูกในส่วนนี้คือ หวายตะกร้าทอง โดยทำการปลูกมาตั้งแต่ปี 2523
3. สวนป่าหวายน้ำตานางว อำเภอมือเมือง จังหวัดระนอง เริ่มปลูกมาตั้งแต่ปี 2522 ในเนื้อที่ 100 ไร่

4. สวนปาล์มหวายที่เขาท่าเพชร อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มปลูกตั้งแต่ปี 2522 ในเนื้อที่ 100 ไร่

อย่างไรก็ตาม การปลูกสวนปาล์มหวายในพื้นที่ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่จะอนุรักษ์แหล่งพืชมรดกมากกว่าที่จะหวังผลผลิต ทั้งยังขาดวิธีการบำรุงรักษาและการพัฒนาทางวิธีการจัดการที่เหมาะสม จึงทำให้ต้นพืชมรดกมีการเจริญเติบโตช้าในระยะแรก

ในอีกด้านหนึ่ง เนื่องจากราคาพืชมรดกและผลิตภัณฑ์พืชมรดกที่จำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่วัตถุดิบพืชมรดกมีปริมาณลดลงและมีแนวโน้มที่จะขาดแคลน (ตารางที่ 1) สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องเรือนไทยจึงได้ร่วมมือกับกรมป่าไม้หาแนวทางจัดตั้งโครงการปลูกพืชมรดกทดแทนขึ้นในท้องที่ที่เหมาะสม และกรมป่าไม้ได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเมื่อปี 2526 เพื่อประสานงานกันโดยมีวัตถุประสงค์ให้มีการผลิตพืชมรดกจากสวนปาล์มหวายได้ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการใช้พืชมรดกที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อปลูกสวนปาล์มหวายในพื้นที่ของกรมป่าไม้ประมาณปีละ 1,300 ไร่ แบ่งเป็น 5 สวนได้แก่ เขื่อนเชี่ยวหลาน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ป่าเขาช่อง จังหวัดกระบี่ เขื่อนเขาบรรทัด จังหวัดตรัง ซึ่งมีจำนวน 2 สวนอยู่ใกล้กัน และเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี โดยเน้นการปลูกพืชมรดก 4 ชนิดคือ พืชมรดกกำปวน พืชมรดกโป่ง พืชมรดกช่อค่า และพืชมรดกตะคร้ำทอง ส่วนพืชมรดกชนิดอื่นปลูกเป็นจำนวนน้อย มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะปลูกเพื่อเก็บเป็นเมล็ดพันธุ์จำนวน 300 ไร่ ที่เหลืออีก 1,000 ไร่ ปลูกเพื่อนำผลผลิตพืชมรดกไปใช้งานทางอุตสาหกรรม นอกจากนี้ในปี 2537 สถาบันวิจัยยางร่วมกับกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางได้ใช้งบประมาณของหน่วยงานเพื่อทดลองปลูกพืชมรดกในสวนยางพาราในพื้นที่ 5 จังหวัด คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา และอำเภอสุไหงโกทิง จังหวัดนราธิวาส โดยกรมป่าไม้จะรับผิดชอบด้านจัดหาเมล็ดพันธุ์

นอกจากนี้ กรมป่าไม้ยังได้อนุญาตให้เอกชนปลูกสวนปาล์มหวายในเขตป่าสงวนแห่งชาติทั้งนี้เพราะพืชมรดกจะขึ้นในป่าดิบได้ร่มไม้และมีดินไม้เป็นหลักสำหรับเลี้ยง และจะหยุดการเจริญเติบโตเมื่อเจอแสงแดด โดยกรมป่าไม้จะพิจารณาอนุญาตแต่ละรายครั้งละไม่เกิน 2,000 ไร่ มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 30 ปี หากเอกชนที่ประสงค์จะขออนุญาตปลูกสวนปาล์มหวายเกินกว่าครั้งละ 2,000 ไร่ จะต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเสียก่อน แต่เท่าที่ผ่านมายังไม่มีเอกชนรายใดดำเนินการปลูกสวนปาล์มหวาย ทั้งนี้จากการสอบถามทราบว่า ป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้อนุญาตให้เข้าไปปลูกพืชมรดกนั้นเป็นป่าเสื่อมโทรม ไม่เหมาะที่จะปลูกพืชมรดก

ตารางที่ 1

ปริมาณ มูลค่า และราคาจำหน่ายภายในประเทศ

ปี	ปริมาณ (หีบ)	มูลค่า (บาท)	ราคา (บาท/กิโลกรัม)
2532	20,581	16,670,610	810
2533	18,294	15,001,080	820
2534	14,465	13,163,150	910
2535	6,950	6,465,360	930

ที่มา : ฝ่ายสถิติป่าไม้ กรมป่าไม้

หมายเหตุ 1. หีบเท่ากับ 60 กิโลกรัม

เนื่องจากวัตถุดิบหวายจากป่าไม้ภายในประเทศมีปริมาณลดลงตามลำดับ กล่าวคือ ในปี 2531 มีปริมาณหวายจากป่าไม้ภายในประเทศ 3,358.0 ตัน และได้ลดลงตามลำดับจนเหลือเพียง 417.1 ตัน ในปี 2535 หรือลดลงเฉลี่ยร้อยละ 35.2 ต่อปี (ตารางที่ 2) กอปรกับหวายที่ปลูกในสวนป่าตั้งแต่ปี 2532 ยังไม่โตเพียงพอที่จะนำออกมาใช้ประโยชน์ได้ จึงมีผู้นำเข้าวัตถุดิบหวายจากต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ พม่า เวียดนาม ลาว และอินโดนีเซีย เป็นต้น เป็นปริมาณปีละกว่า 10,000 ตัน (ตารางที่ 3 และ 4) เพื่อจำหน่ายให้กับโรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายอีกต่อหนึ่ง แต่แนวโน้มของการนำเข้าหวายได้ลดลงตามลำดับ ทั้งนี้เพราะประเทศผู้ส่งออกหวายได้ประกาศห้ามส่งออกหวายดิบ เพื่อสงวนไว้เป็นวัตถุดิบภายในประเทศ หรือ ต้องแปรรูปก่อนส่งออกเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

ตารางที่ 2
ในปริมาณหวายที่ได้จากป่าไม้ภายในประเทศ

หน่วย: ตัน

ปี	2531	2532	2533	2534	2535
ปริมาณ	3,358.0	1,234.9	1,097.6	867.9	417.1
เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง	-43.7	-63.2	-11.1	-20.9	-51.9

ที่มา : สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย

จากตารางที่ 3 และ 4 เป็นที่น่าสังเกตว่า มีการนำเข้าหวายจากอินโดนีเซีย ทั้งๆ ที่อินโดนีเซียได้ห้ามส่งออกหวายตั้งแต่เดือนมกราคม 2531 ทั้งนี้เพราะหวายที่นำเข้าจากอินโดนีเซียดังกล่าวเป็นผิวหวาย ไม้หวาย และหวายสาน ซึ่งอยู่นอกเหนือประกาศห้ามส่งออกของอินโดนีเซีย

ส่วนวัตถุดิบประเภทอื่นๆ ที่ใช้ในการผลิตได้แก่ ไม้อัด ตะปู กระจาดขทวาย แคลล็ค ทินเนอร์ สี และแล็คเกอร์ เป็นต้น สามารถสั่งซื้อจากผู้ผลิตภายในประเทศ

แรงงาน

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก (Labour Intensive) โดยเฉพาะในการสานหวายจะต้องใช้แรงงานเพียงปัจจัยเดียว และเป็นแรงงานที่มีทักษะ (Skilled Labour) ซึ่งจะต้องผ่านการฝึกอบรม 2-3 เดือน ในปัจจุบัน โรงงานเฟอร์นิเจอร์หวายบางแห่งได้ร่วมมือกับ GTZ เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยทาง GTZ จ่ายค่าจ้างให้ครึ่งหนึ่งตลอดหลักสูตรการฝึกอบรม และทางโรงงานจะเป็นผู้จ่าย

ตารางที่ 3

ปริมาณการนำเข้าหว่ายของไทยจำแนกตามประเทศที่นำเข้า

หน่วย : ตัน

ปี ประเทศ	2531		2532		2533		2534		2535		2536	
	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ	ปริมาณ	ร้อยละ
สิงคโปร์	1,648.0	5.6	798.1	2.9	407.7	2.5	508.8	3.0	253.5	2.4	553.51	4.69
พม่า	24,418.0	83.2	24,315.2	89.4	12,496.0	78.1	14,713.9	86.3	7,528.4	70.8	8,256.90	69.94
เวียดนาม	10.8	0.1	62.5	0.2	1,417.4	8.9	663.7	3.9	703.0	6.6	778.51	6.59
ฮ่องกง	240.3	0.8	202.3	0.8	206.9	1.3	239.9	1.4	103.5	0.9	433.93	3.68
ลาว	2,212.7	7.5	897.2	3.3	545.5	3.4	520.2	3.1	156.4	1.5	270.54	2.29
อินโดนีเซีย	550.1	1.9	191.2	0.7	241.6	1.5	150.5	0.9	313.7	2.9	90.19	0.76
มาเลเซีย	84.9	0.3	216.7	0.8	180.2	1.1	109.1	0.6	152.1	1.4	199.39	1.69
กัมพูชา	-	-	28.8	0.1	233.4	1.5	-	-	1,256.4	11.8	1,022.93	8.66
อื่นๆ	174.1	0.6	475.6	1.8	268.6	1.7	142.1	0.8	177.9	1.7	200.72	1.70
รวม	29,338.9	100.0	27,187.6	100.0	15,997.3	100.0	17,048.2	100.0	10,626.9	100.0	11,806.62	100.00

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ใช้พิกัดสินค้า 1401.200.004

ตารางที่ 4

มูลค่าการนำเข้าหยาบของไทยจำแนกเป็นรายประเทศ

หน่วย :ตัน

ปี ประเทศ	2531		2532		2533		2534		2535		2536	
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
สิงคโปร์	91	40.6	53.6	32.7	24.4	17.9	26.2	26.9	15.1	18.6	27.62	30.01
พม่า	42	18.7	43.7	26.6	24.3	17.8	15	15.4	13.1	16.1	19.48	21.16
เวียดนาม	0.2	0.1	0.9	0.6	33.9	24.9	14.6	15	13.7	16.9	13.67	14.85
ฮ่องกง	13.7	6.1	14.2	8.7	14.2	10.4	12.8	13.1	3.6	4.4	4.79	5.20
ลาว	26.5	11.8	13	7.9	7.8	5.7	10.5	10.8	2.5	3.1	3.53	3.83
อินโดนีเซีย	43.5	19.4	14.1	8.6	16	11.7	9.9	10.1	14.4	17.8	6.09	6.62
มาเลเซีย	2.3	1	6.8	4.1	5.6	4.1	3	3.1	5	6.2	3.86	4.19
กัมพูชา	-	-	0.5	0.3	2	1.5	-	-	7	8.6	6.08	6.61
อื่นๆ	5.2	2.3	17.3	10.5	8.1	6	5.5	5.6	6.7	8.3	6.93	7.53
รวม	224.4	100	164.1	100	136.3	100	97.5	100	81.1	100	92.05	100.00

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ ใช้ปีกลัดสินค้า 1401.200.004

ค่าจ้างส่วนที่เหลืออีกครั้งหนึ่ง ในการฝึกอบรมนี้ ระหว่างวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีเป็นการทำงานตามปกติ ในวันศุกร์จะมีอาจารย์มาทำการสอน

ทางด้านจำนวนแรงงานนั้น จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ระหว่างปี 2522-2530 มีผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 6 แห่ง จำนวนแรงงานรวมทั้งสิ้น 1,268 คน จำแนกเป็นคนไทย 1,268 คน และชาวต่างชาติ 7 คน (ตารางที่ 5) โดยชาวต่างชาติเป็นช่างออกแบบของโรงงาน ในปัจจุบัน โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายเพื่อการส่งออกมีจำนวนแรงงานรวมกัน ไม่เกิน 2,000 คน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากระยะที่เริ่มเปิดกิจการไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากเกิดการขาดแคลน วัตถุดิบหวายที่ใช้ในการผลิต และค่าจ้างแรงงานของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง ส่งผลให้ราคาเฟอร์นิเจอร์หวายของไทยในตลาดโลกสูงกว่าประเทศคู่แข่งโดยเฉลี่ยร้อยละ 20 อันเป็นอุปสรรคต่อการจำหน่าย โรงงานต่างๆจึงจำเป็นต้องลดจำนวนแรงงานลง และเมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานที่รวมไปถึงอุตสาหกรรมครัวเรือนแล้ว จะพบว่าอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายมีจำนวนแรงงานมากกว่า 100,000 คน

การจัดการ

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทั้ง 6 แห่ง จะพบว่าเป็นบริษัทที่ลงทุนโดยคนไทยล้วนๆ จำนวน 3 แห่ง คือ บริษัท ไทย เวสเทอร์น แอนด์แครพ จำกัด บริษัท เคที ไทยโลคอลโปรดักส์ จำกัด และบริษัท วู้ดมาร์ก จำกัด ส่วนผู้ผลิตที่เหลืออีก 3 แห่ง เป็นการร่วมทุนกับชาวต่างชาติ กล่าวคือ

1. บริษัท ฮาวายไทยเอ็กซ์พอร์ต จำกัด เป็นหุ้นของคนไทยร้อยละ 51 และชาวเยอรมนีร้อยละ 49
2. บริษัท แดนไทย จำกัด เป็นหุ้นของคนไทยร้อยละ 80 และชาวเดนมาร์กร้อยละ 20
3. บริษัท อุตสาหกรรมหวายไทย จำกัด เป็นหุ้นของคนไทยร้อยละ 51 และชาวสวิสร้อยละ 49

สำหรับอำนาจการจัดการของบริษัทร่วมทุนทั้ง 3 แห่งดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของคนไทย กล่าวคือ ผู้ถือหุ้นชาวไทยจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งด้านการผลิตและการตลาด

โครงสร้างต้นทุนการผลิต

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวาย คือ วัตถุดิบและแรงงาน ซึ่งสามารถจำแนกโครงสร้างของต้นทุนการผลิตออกได้ดังนี้

- ค่าวัตถุดิบหวายร้อยละ 50
- ค่าแรงงาน ร้อยละ 30
- อื่นๆ เช่น ค่าพลังงาน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร ค่าบำรุงรักษา ค่าบรรจุภัณฑ์ ฯลฯ ร้อยละ 20

ตารางที่ 5

ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

บริษัทผู้ผลิต	วันอนุมัติ	วันเปิด ดำเนินการ	ผลิตภัณฑ์	ส่งออก ร้อยละ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ผู้ถือหุ้น (ร้อยละ)		จำนวนลูกจ้าง (คน)	
						ไทย	ต่างชาติ	ไทย	ต่างชาติ
บริษัท ฮาวายไทยเอ็กซ์พอร์ต จำกัด		14 ต.ค. 2528	เฟอร์นิเจอร์หวาย 212,543 ชิ้น	100	6	51	ชาวเยอรมนี 49	389	1
บริษัท ไทยเวสต์เทอร์นแอนด์แครฟ จำกัด		1 มี.ค. 2522	เฟอร์นิเจอร์หวาย 160,000 ชิ้น	100	6	100	-	250	-
บริษัท แดนไทย จำกัด	3 ต.ค. 2527		เฟอร์นิเจอร์หวาย 120,000 ชิ้น	100	4	80	ชาวเดนมาร์ก 20	113	2
บริษัท เคทีไทยโลคอลโปรดักส์ จำกัด	15 มี.ค. 2526		เฟอร์นิเจอร์หวาย ไม้ไผ่ และปาเล็ม 271,000 ชิ้น	100	6	100	-	170	-
บริษัท วู้ดมาร์ก จำกัด	7 ก.พ. 2530		เฟอร์นิเจอร์หวาย 4,000 ชิ้น เครื่องครัวหวาย 300,000 ชิ้น	100	10	100	-	248	3
บริษัท อุตสาหกรรมหวายไทย จำกัด		10 ก.ค. 2519	ผลิตภัณฑ์หวายและเฟอร์นิเจอร์ หวาย 900,000 ตารางฟุต	100	2.8	51	ชาวสวิส 49	91	1

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์หยาบจะใช้ฝีมือแรงงานมากกว่าเครื่องจักร ทั้งนี้เพราะแรงงานสามารถดัด
ต้นหยาบให้โค้งงอได้ประณีตมากกว่าเครื่องจักร แต่ในบางขั้นตอนของการผลิต การใช้เครื่องจักรในการ
ผลิตจะช่วยให้สามารถผลิตได้รวดเร็วขึ้นและมีคุณภาพสม่ำเสมอ เครื่องจักรที่ใช้ได้แก่ เครื่องปอกหยาบ
เครื่องขัด เครื่องขัดมือ เครื่องยิงตะปู เครื่องตัด และเครื่องจับหยาบ

อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของโครงสร้างต้นทุนการผลิตดังกล่าวข้างต้นอาจเปลี่ยนแปลงไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
กับรูปแบบและความยากง่ายในการผลิต

โครงสร้างอุตสาหกรรม

สภาพของผู้ผลิต

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หยาบของไทยเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition)
ซึ่งจากการกะประมาณของสมาคมอุตสาหกรรมเครื่องเรือนไทย มีผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หยาบประมาณ 200
แห่ง ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมครัวเรือนใช้แรงงานไม่เกิน 10 คน ทำการผลิตแล้วส่งจำหน่ายให้กับ ร้านค้า
เฟอร์นิเจอร์ทั่วไป หรือรับช่วงผลิตจากโรงงานขนาดใหญ่ในกรณีที่โรงงานผลิตไม่ทัน รวมทั้งผลิตส่งตัว
แทนจำหน่ายที่รับซื้อเฟอร์นิเจอร์เพื่อนำไปทาสีหรือแล็กเกอร์ แล้วส่งจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ

สำหรับผู้ผลิตที่ประกอบการในรูปโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 28 แห่ง มีกำลังการผลิตรวมกัน
ประมาณ 1,710,000 ชิ้นต่อปี² และมีผู้ผลิตที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนอีก 6 แห่งตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้าง
ต้นมีกำลังการผลิตรวมกันประมาณ 1,000,000 ชิ้นต่อปี โดยโรงงานขนาดใหญ่และโรงงานที่ได้รับการส่งเสริม
การลงทุนจะผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก หากพิจารณาเฉพาะโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทั้ง
6 แห่งแล้ว จะพบว่ามีส่วนในการส่งออกประมาณร้อยละ 36.90 ของกำลังการผลิตทั้งหมด

ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หยาบที่ผลิตเพื่อการส่งออกจะต้องใช้เงินลงทุนประมาณ 30 ล้านบาท และว่าจ้าง
แรงงาน 400-800 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงานว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยสัดส่วนของทุนต่อแรงงาน (Capital -
Labour Ratio) ของผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หยาบเพื่อการส่งออกเฉลี่ยประมาณ 0.05 ล้านบาทต่อแรงงาน 1 คน
ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนสามารถคำนวณหาสัดส่วนของทุนต่อแรงงาน
ของโรงงานขนาดใหญ่ได้ 0.07 ล้านบาทต่อแรงงาน 1 คน และโรงงานขนาดเล็กได้ 0.02 ล้านบาทต่อ
แรงงาน 1 คน

² ธนาคาร ไทยทุน จำกัด, 'อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หยาบ' ทิศทางอุตสาหกรรม ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (มีนาคม,
2535), หน้า 8.

เฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากอุตสาหกรรมครัวเรือนเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศมีรูปแบบพื้นๆ ลักษณะของการสานค่อนข้างเรียบง่าย ไม่มีลวดลายมากนัก และทาด้วยแชลแลคหรือแลคเกอร์ ซึ่งมักมีสีทึบ นอกจากนี้ หวายที่นำมาผลิตยังมีคุณภาพต่ำอีกด้วย โดยเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตส่วนใหญ่มักเป็นที่นั่งหวาย และที่นอนหวาย วางจำหน่ายตามร้านค้าริมถนนแถบชานเมืองและต่างจังหวัด รวมทั้งร้านจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณถนนสุขุมวิท ส่วนเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากโรงงานขนาดใหญ่ซึ่งผลิตเพื่อการส่งออกนั้น ส่วนใหญ่จะผลิตตามรูปแบบที่ลูกค้าต่างชาติจัดส่งมาให้ ซึ่งจะมีรูปแบบและการสานที่เน้นความสวยงามอย่างมาก และสีสันทันทีแลดูสดใส ใหม่และแปลกตา จึงต้องใช้แรงงานที่มีทักษะในการสานและทำสี อีกทั้งต้องใช้หวายที่มีคุณภาพดีในการผลิตด้วย

สำหรับลูกค้าชาวต่างชาติที่มาจากต่างประเทศให้ทำการผลิตนั้น ชาวต่างชาติเหล่านี้จะนำรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์หวายที่ต้องการให้ผู้ผลิตในประเทศต่างๆ เสนอราคา แล้วทำการเปรียบเทียบราคา คุณภาพ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นๆ ที่ผู้ผลิตรายต่างๆ เสนอให้ อย่างไรก็ตาม รูปแบบและสีสันทันของเฟอร์นิเจอร์ในตลาดแต่ละประเทศจะแตกต่างกันออกไป ดังนั้น โรงงานที่ผลิตเพื่อการส่งออกแต่ละแห่งจึงมักจะเน้นการผลิตเพื่อป้อนตลาดเพียงบางประเทศเท่านั้น นอกจากนี้ โรงงานขนาดใหญ่หลายแห่งก็ได้ทำการออกแบบเองแล้ว โดยโรงงานบางแห่งได้มีรูปแบบนักร้อยรูปแบบให้ลูกค้าชาวต่างชาติเลือกอีกด้วย

เนื่องจากอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายของไทยประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบหวายตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงทำให้ผู้ผลิตต้องปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะบริษัท ฮาวายไทย เอ็กซ์พอร์ต จำกัด ได้นำพลาสติกมาผสมผสานเพื่อผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายแล้ว กล่าวคือ โครงของเฟอร์นิเจอร์ยังคงใช้หวายเส้นใหญ่อยู่ ส่วนที่เป็นการสานจะนำพลาสติกเข้ามาใช้ ซึ่งทางบริษัทสามารถผลิตจนดูแลเหมือนกับการนำหวายมาสานแล้ว

ตารางที่ 6

กำลังการผลิตของผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายขนาดใหญ่ที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

บริษัทผู้ผลิต	กำลังการผลิตต่อปี
บริษัท ไทยฮอริสัน จำกัด	เฟอร์นิเจอร์หวาย 7,000 ชิ้น
หจก. ปิ่นหวายไทย	เฟอร์นิเจอร์หวาย 120,000 ชิ้น
บริษัท โอ เอส ซี อุตสาหกรรม จำกัด	N.A.
บริษัท โควสุภมงคล จำกัด	เฟอร์นิเจอร์หวาย 72,000 ชิ้น
บริษัท ยูเนี่ยนคราฟท์ จำกัด	N.A.

ที่มา : กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

หมายเหตุ N.A. หมายถึง ไม่มีข้อมูล

นอกจากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายแล้ว ยังมีผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์หวายซึ่งผลิตโดยผู้ถูกคุมขังจากเรือนจำต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งถ้ารวมปริมาณผลิตของทุกเรือนจำเข้าด้วยกันแล้วจะมีปริมาณมากกว่าปริมาณผลิตของโรงงานขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง โดยในแต่ละปีจะมีการจัดงานนิทรรศการและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ ในปี 2536 ทางกรมราชทัณฑ์ได้จัดงาน "วันพบญาติ" 2 ครั้ง และจัดงานนิทรรศการ 1 ครั้ง มีรายได้จากการจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์หวายรวมกันประมาณ 11 ล้านบาท นอกจากนี้ยังทำการผลิตเพื่อจำหน่ายที่ร้านค้าของแต่ละเรือนจำ และผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าด้วย ในปีหนึ่งๆ สามารถจำหน่ายได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งเฟอร์นิเจอร์หวายจากเรือนจำต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ เฟอร์นิเจอร์หวายที่มีลวดลายละเอียดสวยงาม ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาการผลิตนาน ราคาจำหน่ายจึงค่อนข้างสูง ส่วนระดับปานกลาง ราคาจำหน่ายจะถูกกว่าโรงงานทั่วไปเล็กน้อย เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เสียค่าใช้จ่ายด้านแรงงานต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยจ่ายเป็นเปอร์เซ็นต์ของกำไรสุทธิ ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ปานกลาง³

วิถีลดต้นทุนการผลิต

ตามพระราชกำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ. 2530 กำหนดให้หวายทุกชนิดเป็นของป่าหวงห้ามซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ต้นปี 2531 ส่งผลให้ปริมาณหวายที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายลดลง และการนำเข้าหวายจากต่างประเทศก็เผชิญกับปัญหาที่ประเทศซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบได้หันมาใช้มาตรการควบคุมการตัดหวายอย่างเคร่งครัดตลอดจนห้ามส่งออกหวายในรูปของวัตถุดิบหรือกิ่งสำเร็จรูป ซึ่ง

³ กาญจนวรรณ สารโชค, หน้า 84.

ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียเริ่มใช้ในปี 2531 มาเลเซียเริ่มใช้ในปี 2532 ทำให้ราคาหวายสูงขึ้นเรื่อยๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับราคาก่อนปี 2532 แล้วสูงขึ้นเกือบ 3 เท่า (เป็นเหตุให้ปริมาณการนำเข้าลดลงดังแสดงในตารางที่ 3) โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนราคาจะแพงมาก เนื่องจากการเคลื่อนย้ายหวายออกจากป่าเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้น จึงควรปรับปรุงรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์หวายด้วยการใช้หวายเป็นวัตถุดิบน้อยลง เช่น ใช้หวายเป็นโครงสร้างส่วนบน ส่วนฐานหรือขาใช้โลหะทำคล้ายหวายหรือทาสีให้เหมือนหวายดังเช่นที่ฟิลิปปินส์ได้ผลิตเพื่อการส่งออก หรือพนักงานใช้กระดาษสานดังเช่นที่ได้หวนผลิตอยู่ รวมทั้งการนำพลาสติกเข้ามาผสมผสานตามที่บริษัท ฮาวายไทยเอ็กซ์พอร์ต จำกัด ได้เริ่มผลิตออกสู่ตลาดโลกแล้ว เป็นต้น

อีกประการหนึ่ง ค่าจ้างแรงงานของไทยได้ปรับตัวสูงขึ้นมาโดยตลอด (ตารางที่ 7) และมีแนวโน้มสูงขึ้นอีกต่อไปจึงควรลดต้นทุนด้านค่าจ้างด้วยการย้ายโรงงานไปอยู่ในต่างจังหวัดที่มีค่าจ้างแรงงานถูก ก็จะช่วยลดต้นทุนการผลิตลงได้

การผลิตของฟิลิปปินส์

เมื่อทำการศึกษาจาก Annual Survey of Establishment ของฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายที่มีคุณภาพสูงรายสำคัญของโลกแล้วพบว่าในปี 2532 ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายในฟิลิปปินส์จำนวน 718 แห่ง มีคนงานน้อยกว่า 10 คน และจำนวน 264 แห่ง มีคนงานมากกว่า 10 คน โดยมีจำนวนคนงานทั้งหมดประมาณ 35,602 คน แม้ว่าอุตสาหกรรมนี้มีโรงงานขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก แต่มีมูลค่าผลผลิต (Output Value) เพียงร้อยละ 4 ของมูลค่าผลผลิตทั้งหมดคือ 3.41 พันล้านเปโซ

ทางด้านการลงทุนนั้น ร้อยละ 30 เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนที่เหลือเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือน (อุตสาหกรรมครัวเรือนมีเงินลงทุนระหว่าง 500,000-2.5 ล้านดอลลาร์) โดยอุตสาหกรรมครัวเรือนทำการผลิตแบบ Labour Intensive นอกจากนี้ อุตสาหกรรมครัวเรือนยังได้รับจ้างอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทำการผลิตอีกด้วย

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ของฟิลิปปินส์เป็นผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก โดยร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมดส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ ที่เหลืออีกร้อยละ 10 จำหน่ายภายในตลาดฟิลิปปินส์เอง ส่วนปริมาณการผลิตของผู้ผลิตที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมีประมาณ 5.6 ล้านชิ้นต่อปี หรือประมาณ 14,000 ตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 20 ฟุต และจากการศึกษาของ Annual Survey of Establishments ซึ่งได้ทำการศึกษาทั้งผู้ผลิตขนาดเล็กและขนาดใหญ่ (ทั้งที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและไม่ได้ขอรับการส่งเสริมการลงทุน) ได้บอกให้ทราบว่า อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์มีมูลค่าผลผลิตรวม 3.41 พันล้านเปโซ ในปี 2532

เมื่อพิจารณาทางด้านวัตถุดิบอันได้แก่หอยและไข่หอยแล้ว ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียน โดยมีอินโดนีเซียเป็นแหล่งวัตถุดิบที่ใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของฟิลิปปินส์จนกระทั่งอินโดนีเซียได้ห้ามส่งออกในปี 2532 โดยระหว่างปี 2529-2531 นำเข้าจากอินโดนีเซียมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 64 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ เฉลี่ยร้อยละ 23 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด โดยสิงคโปร์เป็นผู้ค้าวัตถุดิบหอยกึ่งสำเร็จรูปด้วยการนำเข้าจากประเทศต่างๆ หลังจากที่ยินโดนีเซียได้ห้ามส่งออกหอย สัดส่วนของการนำเข้าหอยจากสิงคโปร์ได้เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 55 ในปี 2532 เป็นร้อยละ 61 ในปี 2533 แต่ได้ลดลงเหลือร้อยละ 29 ในปี 2534 เพราะได้นำเข้าจากประเทศอื่นแทน เช่น เวียดนาม โดยสัดส่วนการนำเข้าจากเวียดนามได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8 ในปี 2532 เป็นร้อยละ 54 ในปี 2534 ซึ่งอัตราการขยายตัวของการนำเข้าวัตถุดิบหอยของฟิลิปปินส์ระหว่างปี 2529-2534 เฉลี่ยร้อยละ 40.33 ต่อปี (ตารางที่ 8)

สภาพตลาด

เฟอร์นิเจอร์หอยที่จำหน่ายภายในประเทศ ส่วนใหญ่ผลิตจากโรงงานขนาดเล็กที่ประกอบกิจการในรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน ซึ่งวางจำหน่ายกันอย่างกว้างขวางทุกจังหวัด มีตลาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่กรุงเทพมหานคร สำหรับผลิตภัณฑ์จากโรงงานขนาดใหญ่จำหน่ายภายในประเทศไม่เกินร้อยละ 10 ของปริมาณการผลิต โดยมีตลาดต่างประเทศที่สำคัญได้แก่ ประเทศในแถบยุโรป และ สหรัฐอเมริกา

ตลาดภายในประเทศ

ในระยะแรก ตลาดเฟอร์นิเจอร์หอยภายในประเทศมีขนาดค่อนข้างแคบ ต่อมาได้ขยายตัวมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปที่เอื้ออำนวย กอปรกับภาวะการท่องเที่ยวขยายตัว ส่งผลให้เกิดการลงทุนด้านธุรกิจโรงแรมและสถานที่พักตากอากาศเพิ่มขึ้นด้วย เฟอร์นิเจอร์หอยที่จำหน่ายภายในประเทศนั้นส่วนใหญ่มักมีคุณภาพปานกลางและราคาค่อนข้างถูกเมื่อเปรียบเทียบกับเฟอร์นิเจอร์หอยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ

ลักษณะตลาดเฟอร์นิเจอร์หอยภายในประเทศแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ตลาดทั่วไป ได้แก่ ร้านจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ทั่วไป ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณถนนสุขุมวิททำการจำหน่ายปลีกพร้อมกับบริการจัดส่งให้กับลูกค้าถึงที่หมาย เฟอร์นิเจอร์เหล่านี้ส่วนใหญ่ผลิตจากโรงงานขนาดเล็กที่มีคนงานไม่เกิน 10 คน ซึ่งอยู่ในรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน ทำการผลิตตามรูปแบบของตน

ตารางที่ 7

อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำระหว่างปี 2532-2537

หน่วย : บาท/วัน

ภาค/จังหวัด	2532	2533	2534	2535	2536	2537
กทม./ปริมณฑล	78	90	100	115	125	132
ชลบุรี/เชียงใหม่	70	79	88	101	110	116
สระบุรี/นครราชสีมา						
ระนอง/พังงา	75	84	93	107	110	110
ภูเก็ต	75	90	100	115	125	132
63 จังหวัดที่เหลือ	65	74	82	94	102	108

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการค่าจ้าง กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน

ตารางที่ 8
มูลค่าการนำเข้าหน่วยของฟิลิปปินส์

ปี	มูลค่ารวม (ดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วนการนำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียน					สัดส่วนการนำเข้าจาก เวียดนาม
		อินโดนีเซีย	สิงคโปร์	มาเลเซีย	ไทย	อาเซียน	
2529	956,894	62	24	0	0	86	0
2530	2,841,849	89	30	5	0	94	0
2531	4,120,089	72	18	3	0	92	0
2532	1,986,783	0	55	9	2	66	8
2533	3,289,453	1	61	9	0	71	21
2534	1,509,605	2	29	8	0	39	54

ที่มา : Foreign Trade Statistics of the Philippines

เองแล้วจำหน่ายหรือผลิตตามรูปแบบที่ทางร้านจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ว่าจ้างให้ผลิต ส่วนโรงงานขนาดใหญ่ บางแห่งอาจมีร้านจำหน่ายปลีกของตนเอง แต่ราคาจำหน่ายจะสูงกว่าเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากโรงงาน ขนาดเล็ก เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ รูปแบบ และสีสันทึกลง

2. เฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตตามรูปแบบของผู้สั่งซื้อ เพราะผู้สั่งซื้อต้องการให้มีรูปแบบ ขนาด และ สีสันทึกลง เหมาะสมกับสภาพสิ่งปลูกสร้าง โดยเฉพาะกิจการโรงแรมและสถานที่ตากอากาศ ซึ่งจะสั่งทำจาก โรงงานโดยตรง ตลาดลักษณะนี้จึงขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ซื้อเป็นสำคัญ

จากลักษณะของตลาดเฟอร์นิเจอร์หวายที่กล่าวมาข้างต้น สามารถแบ่งวิธีการจัดจำหน่าย เฟอร์นิเจอร์หวายออกเป็น 2 วิธีคือ

1. โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายจำหน่ายไปยังร้านจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งจะจำหน่ายให้แก่ผู้ใช้ ต่อไป

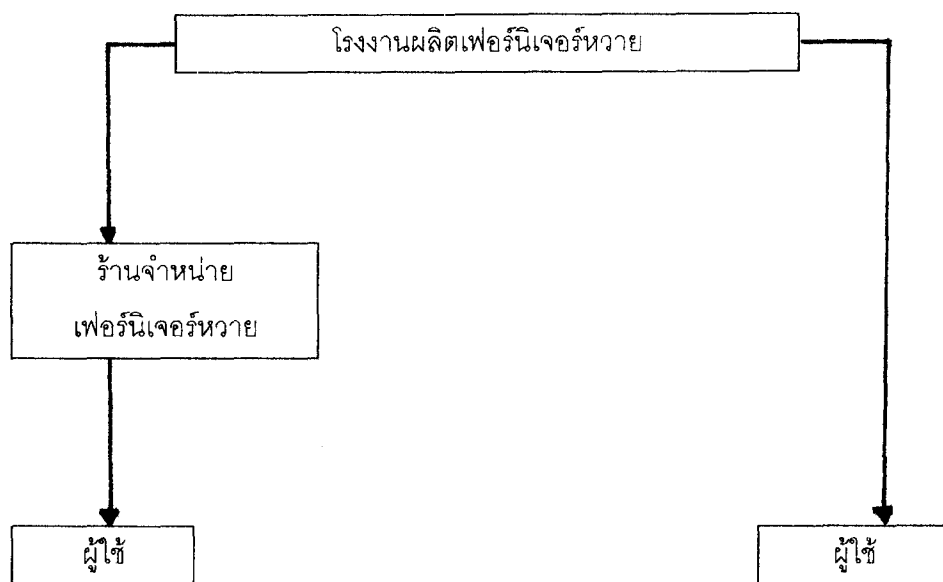
2. โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายจำหน่ายให้แก่ผู้ใช้โดยตรง อันเป็นกรณีที่ผู้ซื้อสั่งให้ผลิตตามรูปแบบที่ต้องการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นสภาพตลาดเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ แต่ยังมี เฟอร์นิเจอร์หวายที่ใช้ภายในประเทศอีกจำนวนหนึ่งได้จากการนำเข้า แต่มีมูลค่าไม่สูงนัก กล่าวคือ ระหว่าง ปี 2531-2536 มูลค่าการนำเข้าในแต่ละปีต่ำกว่า 3 ล้านบาท (ตารางที่ 9) และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของ มูลค่าการนำเข้าจากกลุ่มประเทศอาเซียนมีสัดส่วนสูงที่สุดในปี 2533 คิดเป็นร้อยละ 79.34 ของมูลค่าการ นำเข้าทั้งหมด แล้วลดลงเหลือร้อยละ 43.15 และ 56.97 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดในปี 2534 และปี 2535 ตามลำดับ และในปี 2536 มูลค่าการนำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียนประมาณ 724,550 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.31 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด จะเห็นว่า มูลค่าการนำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียนมีบทบาทต่อตลาด เฟอร์นิเจอร์หวายภายในประเทศต่ำมาก

เฟอร์นิเจอร์หวายที่นำเข้าจากต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น เป็นการนำเข้าเพื่อใช้งานในโครงการ ของผู้นำเข้าเอง โดยเฉพาะโรงแรมชั้นหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีนำเข้า เฟอร์นิเจอร์ด้วย กอปรกับเฟอร์นิเจอร์หวายที่นำเข้ามีรูปแบบแปลกใหม่ ซึ่งยังไม่ได้ทำการผลิตขึ้นภายใน ประเทศ จึงจูงใจให้นำเข้าจากต่างประเทศมาตกแต่งเพื่อเพิ่มความโอ้อ่าและความทันสมัยของโครงการ

สภาพตลาดต่างประเทศ

มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายของไทยระหว่างปี 2531-2536 ได้ลดลงตามลำดับ กล่าวคือในปี 2531 มีมูลค่าการส่งออก 1,182.91 ล้านบาท ลดลงเหลือ 304.10 ล้านบาท ในปี 2536 (ตารางที่ 10) หรือลดลงเฉลี่ยร้อยละ 23.48 ต่อปี ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากปริมาณหวายที่ได้จากป่าไม้ภายในประเทศลดลง

แผนภูมิที่ 1 วิธีการตลาดของเพอร์มิเธอร์พาวเวอร์ภายในประเทศไทย

ตารางที่ 9

มูลค่าการนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หยาบของไทยจำแนกเป็นรายประเทศ

หน่วย : พันบาท

ปี ประเทศ	2531		2532		2533		2534		2535		2536	
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
ประเทศนอกกลุ่มอาเซียน	595.92	100.00	2,163.76	96.02	122.26	20.66	567.63	56.85	1,268.57	43.03	1,217.26	62.69
เยอรมนี	3.21	0.54	41.89	1.86	-	-	-	-	221.93	7.53	475.67	24.50
ฝรั่งเศส	-	-	89.93	3.99	-	-	-	-	27.93	0.94	87.89	4.53
ฮ่องกง	1.80	0.30	-	-	27.05	4.57	-	-	-	-	30.21	1.56
อิตาลี	-	-	13.71	0.61	27.00	4.56	-	-	919.97	31.21	527.00	27.14
ไต้หวัน	88.14	14.79	305.15	13.54	13.67	2.31	-	-	7.11	0.24	11.36	0.58
สหรัฐอเมริกา	440.68	73.95	1,671.57	74.18	8.70	1.47	544.84	54.57	-	-	-	-
อื่นๆ	62.09	10.42	41.51	1.84	45.84	7.75	22.79	2.28	91.63	3.11	85.13	4.38
ประเทศกลุ่มอาเซียน	-	-	89.74	3.98	469.51	79.34	430.86	43.15	1,679.30	56.97	724.55	37.31
บรูไน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อินโดนีเซีย	-	-	32.69	1.45	226.33	38.25	-	-	-	-	545.78	28.11
มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	1.08	0.11	46.17	1.57	-	-
ฟิลิปปินส์	-	-	44.69	1.98	106.65	18.02	130.62	13.08	871.67	29.57	178.77	9.20
สิงคโปร์	-	-	12.36	0.55	136.53	23.07	299.16	29.96	761.46	25.83	-	-
รวม	595.92	100.00	2,253.50	100.00	591.77	100.00	998.49	100.00	2,947.87	100.00	1,941.81	100.00

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ใช้พิกัดสินค้า 9401.500.107 และ 9403.800.103

และแหล่งนำเข้าได้เข้มงวดการส่งออกหวายในรูปวัตถุดิบ จึงทำให้ขาดแคลนหวายที่จะใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก

ตลาดส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายที่สำคัญของไทยได้แก่ ประเทศในแถบยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี สหราชอาณาจักร เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ สวีเดน อิตาลี เป็นต้น รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น สาเหตุที่ประเทศในแถบยุโรปนิยมนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หวายจากไทยก็เพราะ มีคุณภาพดีและราคาถูก ตลอดจนสามารถนำไปพัฒนารูปแบบเพื่อจำหน่ายต่อในราคาที่สูงขึ้น

ประเทศคู่ค้าที่สั่งซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายจากไทยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหรัฐอเมริกา ซึ่งไทยส่งออกไปยังประเทศทั้งสามดังกล่าวเป็นมูลค่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดระหว่างปี 2531- 2536

ในการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายไปยังตลาดต่างประเทศจะขึ้นอยู่กับฤดูกาล กล่าวคือ ประเทศในแถบยุโรปจะมียอดขายสูงในช่วงฤดูร้อน (Summer) คือระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน ทั้งนี้เพราะเฟอร์นิเจอร์หวายมีลักษณะโปร่ง ชาวยุโรปจึงนิยมซื้อไปเพื่อจัดเป็น Summer House และยอดขายจะต่ำในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ส่วนตลาดสหรัฐอเมริกาจะมียอดขายสูงในช่วงฤดูใบไม้ผลิ (Spring) ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวอเมริกันออกจากบ้านทำการจับจ่ายเพื่อเก็บไว้ใช้สอยในช่วงฤดูหนาว (Winter) อันเป็นช่วงที่ต้องเก็บตัวอยู่กับบ้าน ดังนั้นระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน จึงทำให้โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์มีคำสั่งซื้อต่ำ โดยคำสั่งซื้อจะมีมากที่สุดในเดือนตุลาคม

การสั่งซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายของประเทศในแถบยุโรปมักสั่งซื้อครั้งละหลายรายการ แต่ละรายการเป็นปริมาณเล็กน้อยๆ ส่วนสหรัฐอเมริกาจะสั่งซื้อในแต่ละครั้งจะมีปริมาณมาก เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับ Chain Store อีกต่อหนึ่ง

ทางด้านส่วนแบ่งการตลาด (Market Share) ของผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายในตลาดโลกนั้น จากการสอบถามทราบว่า ในปัจจุบันจีนมีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ตามลำดับ โดยอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์มีส่วนแบ่งการตลาดรวมกันประมาณร้อยละ 50 ส่วนไทยมีส่วนแบ่งการตลาดน้อยกว่าร้อยละ 10

หากพิจารณาเฉพาะการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนแล้ว จากตารางที่ 10 จะพบว่ามีมูลค่าที่ต่ำมาก กล่าวคือ ระหว่างปี 2531-2536 ไทยไม่ได้ส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายไปยังอินโดนีเซียเลย และในปี 2535 เป็นปีที่ไทยส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนมากที่สุด เป็นมูลค่า 6.31 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.41 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ส่วนปีอื่นๆมีสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนต่ำกว่าร้อยละ 1 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าตลาดเฟอร์นิเจอร์หวายที่สำคัญของไทยเป็นประเทศนอกกลุ่มอาเซียน

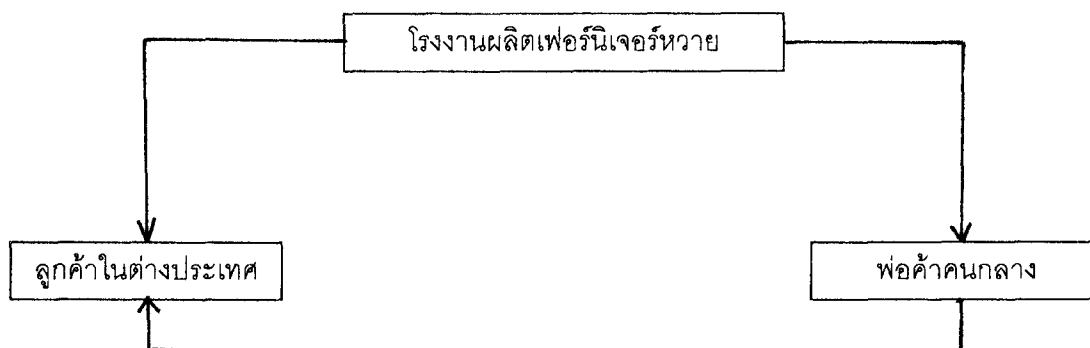
วิธีการจัดจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ

วิธีการจัดจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์หวายในตลาดต่างประเทศมี 2 วิธีคือ

1. การติดต่อกับลูกค้าชาวต่างชาติโดยตรง ด้วยการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศและการลงโฆษณาในนิตยสารหรือเอกสารเผยแพร่อื่นๆ ของประเทศผู้ซื้อ จะทำให้สามารถหาลูกค้ารายใหม่ได้เพิ่มขึ้น

ส่วนกรณีของลูกค้าเก่าที่เคยติดต่อกันมาแล้ว ลูกค้าเหล่านี้จะเดินทางมาเยี่ยมชมโรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายเป็นประจำทุกปี ซึ่งในการเดินทางมาเยี่ยมชมโรงงานแต่ละครั้งจะนำคำสั่งซื้อ (Order) มาด้วย พร้อมกับให้คำแนะนำต่างๆ เกี่ยวกับสภาพตลาดและรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ที่ตลาดกำลังต้องการ

2. การจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยพ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้ติดต่อกับลูกค้าในต่างประเทศ แล้วนำคำสั่งซื้อมาป้อนให้กับโรงงานอีกต่อหนึ่ง

แผนภูมิที่ 2 วิธีการจัดจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์หวายในตลาดต่างประเทศ

ตารางที่ 10

มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายของไทยจำแนกเป็นรายประเทศ

หน่วย : พันบาท

ประเทศ	ปี	2531		2532		2533		2534		2535		2536	
		มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
ประเทศนอกกลุ่มอาเซียน		1,179.71	99.73	1,026.67	99.56	730.44	99.84	596.16	99.73	442.64	98.59	302.90	99.61
ออสเตรเลีย		50.19	4.24	37.37	3.62	14.42	1.97	6.51	1.09	5.15	1.15	3.66	1.20
เบลเยียม		73.11	6.18	48.72	4.72	31.28	4.28	29.64	4.96	26.80	6.97	25.41	8.36
สวิสเซอร์แลนด์		21.82	1.85	16.03	1.55	20.25	2.78	26.74	4.47	13.42	2.99	9.75	3.21
เยอรมนี		187.85	15.88	180.03	17.46	104.88	14.34	144.48	24.17	81.69	18.20	77.07	25.34
เดนมาร์ก		37.25	3.15	20.86	2.02	14.16	1.94	9.44	1.58	4.62	1.03	8.52	2.80
ฝรั่งเศส		325.17	27.49	248.56	24.10	209.41	28.62	152.10	25.44	121.09	26.97	79.39	26.11
สหราชอาณาจักร		81.08	6.85	81.21	7.88	63.44	8.67	38.85	6.50	29.72	6.62	17.03	5.60
อิตาลี		3.14	0.27	6.06	0.59	5.23	0.71	6.29	1.05	7.58	1.69	2.86	0.94
ญี่ปุ่น		59.17	5.00	37.76	3.66	14.52	1.98	12.88	2.15	4.66	1.04	2.67	0.88
เนเธอร์แลนด์		80.09	6.77	41.96	4.07	31.96	4.37	20.30	3.40	18.38	4.09	21.09	6.93
สวีเดน		36.35	3.07	44.73	4.34	42.61	5.82	31.49	5.27	13.09	2.91	0.34	0.11
สหรัฐอเมริกา		126.27	10.68	130.14	12.62	91.04	12.44	54.85	9.18	64.53	14.37	29.48	9.69
อื่นๆ		98.22	8.30	133.24	12.93	87.24	11.92	62.59	10.47	51.91	11.56	25.67	8.44
ประเทศกลุ่มอาเซียน		3.20	0.27	4.58	0.44	1.18	0.16	1.65	0.27	6.31	1.41	1.20	0.39
บรูไน		0.11	0.01	-	-	-	-	0.01	น้อยมาก	-	-	0.02	0.01
อินโดนีเซีย		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มาเลเซีย		0.35	0.03	0.04	น้อยมาก	0.28	0.04	0.50	0.08	น้อยมาก	น้อยมาก	0.05	0.02
ฟิลิปปินส์		-	-	0.20	0.02	-	-	-	-	น้อยมาก	น้อยมาก	-	-
สิงคโปร์		2.74	0.23	4.34	0.42	0.90	0.12	1.14	0.19	6.31	1.41	1.13	0.37
รวม		1,182.91	100.00	1,031.25	100.00	731.62	100.00	597.81	100.00	448.95	100.00	304.10	100.00

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ใช้พิกัดสินค้า 9401.500.107 และ 9403.800.103

ผลกระทบจากเขตการค้าเสรีอาเซียน

สภาพการค้าในประเทศกลุ่มอาเซียน

ทั้งอินโดนีเซีย ฟิlippินส์และมาเลเซียต่างห้ามส่งออกหอยในรูปของวัตถุดิบ จึงทำการค้าเฉพาะได้หอย ผีหอย และหอยสาน ส่วนสิงคโปร์ไม่มีหอยอยู่ภายในประเทศ แต่เป็นประเทศที่มีความสามารถทางด้านการค้า จึงนำเข้าได้หอยและผีหอยจากอินโดนีเซียและมาเลเซีย แล้วทำการส่งออกอีกต่อหนึ่ง

ส่วนการค้าเฟอร์นิเจอร์หอยในประเทศกลุ่มอาเซียนมีมูลค่าต่ำมาก เพราะต่างมีวัตถุดิบและมีความสามารถในการผลิต กอปรกับรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์หอยจะแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะกรณีของไทยแล้ว ก่อนปี 2536 ได้จัดเก็บภาษีนำเข้าเฟอร์นิเจอร์จากประเทศกลุ่มอาเซียนสูงถึงร้อยละ 45 สำหรับที่นั่งหอย และร้อยละ 60 สำหรับเฟอร์นิเจอร์ประเภทอื่นๆ อันเป็นอัตราภาษีที่ค่อนข้างสูง นอกจากนี้เฟอร์นิเจอร์หอยที่ผลิตกันในภูมิภาคนี้ เป็นเฟอร์นิเจอร์ประเภทสำเร็จรูป จึงมีค่าขนส่งสูง เป็นเหตุให้ประชากรของแต่ละประเทศต้องหันมาซื้อเฟอร์นิเจอร์หอยที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ

สำหรับสภาพการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยของอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิlippินส์ และสิงคโปร์ โดยสรุปเป็นดังนี้

อินโดนีเซีย ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2535 อินโดนีเซียส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยเป็นมูลค่ารวม 178.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีประเทศคู่ค้า 5 อันดับแรกเป็นประเทศเดียวกันกับปี 2534 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11

ประเทศคู่ค้าของอินโดนีเซีย 5 อันดับแรกในปี 2534 และ 2535 (ม.ค.-ก.ย.)

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศ \ ปี	2534	2535 (ม.ค.-ก.ย.)
ญี่ปุ่น	88.30	73.79
สหรัฐอเมริกา	35.88	23.39
เบเนลักซ์	27.09	20.33
เยอรมนี	18.69	19.28
อิตาลี	6.86	6.69

ที่มา : National Bureau of Statistic , Jakarta , Indonesia

มาเลเซีย รัฐบาลมาเลเซียได้ห้ามส่งออกหอยดิบออกนอกประเทศและได้เรียกเก็บภาษีส่งออกหอยที่มีขนาดต่ำกว่า 12 มิลลิเมตรตันละ 1,000 ดอลลาร์มาเลเซีย นอกจากนี้ เพื่อให้มี Skilled Labour เพียงพอต่อความต้องการของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมขึ้นในรัฐ Penang และ Selangor ด้วย

ทางด้านสภาพการค้าเฟอร์นิเจอร์หอยกับตลาดต่างประเทศนั้น ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2535 มาเลเซียส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยเป็นมูลค่า 30.14 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่เดียวกันได้มีการนำเข้าเป็นมูลค่า 1.44 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นมูลค่าการนำเข้าที่ต่ำมาก

อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้ผลิตจำนวนหนึ่งกำลังหันเหจากการผลิตเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศไปสู่การผลิตเพื่อการส่งออกด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการแข่งขัน

ฟิลิปปินส์ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์เป็นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก เพราะการจำหน่ายในตลาดโลกจะได้รับกำไรสูงกว่า

ระหว่างปี 2529-2534 เฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์มีรายได้จากการส่งออกประมาณร้อยละ 69 ของรายได้จากการส่งออกของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ทุกประเภท และมูลค่าการส่งออกระหว่างปี 2529-2532 ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 32 ต่อปี แต่ระหว่างปี 2532-2535 มูลค่าการส่งออกได้ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี (ตารางที่ 12) อันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยในสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นซึ่งเป็นตลาดหลักของฟิลิปปินส์ การเกิดสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี 2534 และการขาดแคลนวัตถุดิบหอย ระหว่างช่วงปีดังกล่าวมูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยไปยังสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นได้ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 11.5 และ 8.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 13) โดยฟิลิปปินส์ได้ส่งเฟอร์นิเจอร์หอยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาเฉลี่ยร้อยละ 56 และ ญี่ปุ่นเฉลี่ยร้อยละ 7 ของมูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอย ส่วนการส่งออกยังตลาดอาเซียนน้อยกว่าร้อยละ 1 ของมูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอย (ตารางที่ 14)

หากพิจารณาเฉพาะปี 2531 และ 2532 แล้ว ฟิลิปปินส์เป็นประเทศผู้ส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยและไฟเบอร์มากเป็นอันดับสองของโลก (ตารางที่ 15) รองลงมาจากอิตาลี (อิตาลีนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หอยจากประเทศกลุ่มอาเซียนไปพัฒนารูปแบบแล้วส่งออกอีกต่อหนึ่ง) อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าฟิลิปปินส์มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ในการผลิตผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ในการคำนวณค่าอัตราส่วน DRC/SER ของผู้ส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยในฟิลิปปินส์มีค่าประมาณ 0.80 แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์มีประสิทธิภาพในการแสวงหาเงินตราต่างประเทศ จึงส่งผลให้นักลงทุนจากต่างประเทศได้แก่ ชาวอเมริกัน ชาวเยอรมัน ชาวสเปน และชาวไต้หวันเข้าไปในอุตสาหกรรมนี้

ตารางที่ 12
มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายของฟิลิปปินส์
ระหว่างปี 2529-2535

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี	เฟอร์นิเจอร์หวาย	เฟอร์นิเจอร์ทุกประเภท	สัดส่วนของเฟอร์นิเจอร์หวาย (%)
2529	62.54	89.35	70
2530	94.91	130.39	73
2531	135.19	183.70	74
2532	137.75	203.72	68
2533	121.31	189.46	64
2534	118.24	177.22	67
2535	115.58	181.18	64

ที่มา : Foreign Trade Statistics of the Philippines

ตารางที่ 13

มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายของฟิลิปปินส์ไปยัง
ประเทศกลุ่มอาเซียน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

หน่วย : พันดอลลาร์สหรัฐ

ปี \ ประเทศ	บรูไน	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์	ไทย	ประเทศกลุ่ม อาเซียน	สหรัฐอเมริกา	ญี่ปุ่น
2529	-	-	14.34	369.20	-	383.54	43,113.60	3,939.90
2530	3.42	27.39	-	287.70	-	318.50	61,698.50	6,756.80
2531	-	1.69	2.59	271.57	-	275.85	78,831.10	10,821.60
2532	-	6.08	1.46	481.34	0.09	488.96	77,452.40	10,895.10
2533	-	-	1.36	307.38	6.25	314.99	63,982.30	9,943.10
2534	15.12	-	0.63	604.71	-	620.46	54,524.70	8,522.60
2535	21.71	1.16	11.82	578.81	62.57	676.06	53,252.80	8,205.30

ที่มา : Foreign Trade Statistics of Philippines

ตารางที่ 14

เปรียบเทียบสัดส่วนการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายของฟิลิปปินส์
ไปยังประเทศกลุ่มอาเซียน สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น

หน่วย : ร้อยละ

ปี	ประเทศ	สัดส่วนของประเทศกลุ่มอาเซียน					สัดส่วนของ	
		บรูไน	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์	ไทย	ประเทศกลุ่มอาเซียน	สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น
2529	-	-	-	0.023	0.590	-	0.61	69 6
2530	0.004	0.029	-	0.303	-	0.34	65	7
2531	-	0.001	0.002	0.201	-	0.2	58	8
2532	-	0.004	0.001	0.349	0.000	0.35	56	8
2533	-	-	0.001	0.253	0.005	0.26	53	8
2534	0.013	-	0.001	0.511	-	0.52	46	7
2535	0.019	0.001	0.010	0.501	0.054	0.58	46	7

ที่มา : Foreign Trade Statistics of Philippines

ตารางที่ 15

มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายและไผ่เบอร์
ของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลก

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศ \ ปี	2531	2532	2533	2531-2533	
				รวม	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
อิตาลี	135.72	183.72	256.09	575.53	37.4
ฟิลิปปินส์*	136.53	139.55	123.01	399.09	-4.8
อินโดนีเซีย	45.75	111.95	154.93	312.63	91.5
ไทย	34.49	46.17	51.15	131.81	22.3

ที่มา : TRADSTAT World Trade Statistics : UN Commodity Trade for

Thailand 1988-1990; Indonesia Foreign Trade Statistics (1989-90);

Philippine Foreign Trade Statistics

หมายเหตุ : * เป็นมูลค่ารวมของเฟอร์นิเจอร์หวายและไผ่

ส่วนด้านการนำเข้านั้น นอกจากปี 2532 ได้นำเข้าเฟอร์นิเจอร์หวายจากมาเลเซียเป็น
มูลค่า 11,710 ดอลลาร์สหรัฐฯ แล้ว ในปีอื่นๆ ฟิลิปปินส์ได้นำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน
(ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16
มูลค่าการนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หวายของฟิลิปปินส์
ระหว่างปี 2529-2534

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	มูลค่าการนำเข้า	แหล่งนำเข้า
2529	-	
2530	1,914	ฮ่องกง
2531	2,463	สหรัฐอเมริกา
2532	11,710	มาเลเซีย
2533	18,017	ฝรั่งเศส และนิวกีนิ
2534	518	ไต้หวัน

ที่มา : Foreign Trade Statistics of the Philippines

ตารางที่ 17

เปรียบเทียบแผนการลดภาษีตามข้อตกลง AFTA ของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย

หน่วย : เปอร์เซ็นต์

รายการ/ประเทศ	Indicative	Base Rate	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
<u>ที่นั่งทำด้วยหวาย</u>												
บรูไน	N	20	20	20	15	15	15	15	10	10	10	0-5
อินโดนีเซีย	F	40	20	15	15	10	10	10	0-5			
มาเลเซีย	N	15	13	13	10	10	10	5	5	5	5	0-5
ฟิลิปปินส์	F	45	35	30	25	25	20	20	15	15	10	0-5
สิงคโปร์	F	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ไทย	F	45	30	25	25	20	20	15	15	10	10	0-5
<u>เฟอร์นิเจอร์หวาย</u>												
บรูไน	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
อินโดนีเซีย	F	40	20	15	15	10	10	10	0-5			
ฟิลิปปินส์	F	45	35	30	25	25	20	20	15	15	15	0-5
สิงคโปร์	F	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ไทย	F	60	30	25	25	20	20	15	15	10	10	0-5

ที่มา : ASEAN Secretariat

หมายเหตุ N หมายถึง Normal Track

F หมายถึง Fast Track

สิงคโปร์ การส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายของสิงคโปร์นั้นมีมูลค่าต่ำมาก กล่าวคือ ในปี 2535 สิงคโปร์ส่งออกเฟอร์นิเจอร์ทุกประเภทเป็นมูลค่า 358.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายเพียงร้อยละ 2 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด

ผลจากการลดภาษีนำเข้า

เนื่องจากหวายดิบเป็นสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสินค้าที่อยู่นอกเหนือข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน ดังนั้นการห้ามส่งออกหวายดิบของอินโดนีเซีย มาเลเซียและฟิลิปปินส์จึงสามารถใช้บังคับต่อไปได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไทยยังคงต้องเผชิญกับการขาดแคลนหวายเพื่อใช้ในการผลิตต่อไปอีก

ทางด้านเฟอร์นิเจอร์หวายนั้น เดิมรัฐบาลไทยจัดเก็บภาษีนำเข้าหวายเส้นร้อยละ 2 หากรัฐบาลไทยลดภาษีนำเข้าหวายเส้นลงเหลือร้อยละ 0 แล้ว จะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายลดลงร้อยละ 1

ส่วนการลดภาษีนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หวายลงตามข้อตกลง AFTA นั้น เนื่องจากเฟอร์นิเจอร์หวายสามารถผลิตขึ้นภายในประเทศ และการสั่งซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากโรงงานภายในประเทศจะได้รับบริการหลังการขาย อีกทั้งเป็นที่ยอมรับกันว่า เฟอร์นิเจอร์หวายของไทยที่ผลิตจากโรงงานขนาดใหญ่มีคุณภาพดี สำหรับตลาดระดับกลางและระดับล่างจะซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากอุตสาหกรรมครัวเรือนซึ่งมีราคาถูก ดังนั้น การลดภาษีนำเข้าจึงไม่ส่งผลกระทบต่อตลาดเฟอร์นิเจอร์หวายภายในประเทศ

สำหรับการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายไปยังประเทศกลุ่มอาเซียนนั้น เนื่องจากประเทศในกลุ่มนี้ต่างมีวัตถุดิบหวายอยู่ภายในประเทศ และมีความสามารถในการผลิต ตลอดจนเฟอร์นิเจอร์หวายที่จำหน่ายในคุณภาพเดียวกันมีราคาถูกกว่าไทย อันเป็นอุปสรรคที่ไทยจะส่งออกไปขายแข่งขันในประเทศเหล่านี้

สภาพการแข่งขัน

สภาพการแข่งขันภายในประเทศ

เนื่องจากเฟอร์นิเจอร์หวายที่จำหน่ายภายในประเทศส่วนใหญ่ผลิตจากอุตสาหกรรมครัวเรือน และหวายที่ใช้ในการผลิตเป็นหวายพันธุ์ไม้ดี จึงทำให้เฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ และราคาจำหน่ายก็ค่อนข้างต่ำด้วย โดยเฉพาะเฟอร์นิเจอร์หวายที่จำหน่ายในต่างจังหวัด ทั้งนี้เพราะประชากรภายในประเทศมีอำนาจซื้อต่ำ และเฟอร์นิเจอร์ก็มีใช้สิ่งจำเป็นต่อการครองชีพ จึงจำเป็นต้องเน้นการแข่งขันทางด้านราคา

สำหรับเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากโรงงานขนาดใหญ่ และวางจำหน่ายตามร้านจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ของทางโรงงานเอง หรือจำหน่ายผ่านร้านค้าเฟอร์นิเจอร์ รวมทั้งจำหน่ายให้กับโครงการต่างๆ

เช่น โรงแรม สถานที่พักตากอากาศ ภัตตาคาร เป็นต้น ส่วนใหญ่จะมีคุณภาพปานกลางและราคาค่อนข้างถูกเมื่อเปรียบเทียบกับเฟอร์นิเจอร์หวายที่ส่งออก ในกรณีของการจำหน่ายที่ร้านค้าให้กับชาวต่างชาติ ราคาย่อยจะแพงกว่าที่จำหน่ายให้กับคนไทยประมาณ 1 เท่า

สภาพการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ

เฟอร์นิเจอร์หวายที่ไทยส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศเป็นการป้อนตลาดระดับกลางและระดับบน โดยเฟอร์นิเจอร์หวายที่ส่งออกส่วนใหญ่จะผลิตตามรูปแบบที่ลูกค้าต่างประเทศว่าจ้าง เพราะจะมีปริมาณการผลิตที่แน่นอน และการออกแบบเองจะได้กำไรที่สูงขึ้นไม่มากนัก ดังนั้น ผู้ผลิตจึงต้องแข่งขันด้วยการตัดราคากันจากรูปแบบที่ลูกค้าต่างประเทศนำมาเสนอ

สำหรับโรงงานผู้ผลิตที่ทำการออกแบบเองนั้น จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบต่อเมื่อยอดขายเริ่มลดลง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงเฉพาะการสานและการทำสีเท่านั้น ส่วนโครงของเฟอร์นิเจอร์มักจะไม่เปลี่ยนแปลง โดยการเปลี่ยนแปลงทางด้านสีส้นจะกระทำเป็นประจำทุกๆ 1-2 ปี แต่ผู้ผลิตดังกล่าวก็ต้องเผชิญกับการแข่งขันทางด้านราคาเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากกรณีที่หวายในฟิลิปปินส์เริ่มขาดแคลนและมีราคาแพง จนศูนย์ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่รัฐบาลฟิลิปปินส์จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของสหรัฐอเมริกาได้คัดค้านรูปแบบของการนำโลหะเข้าเป็นส่วนประกอบของเฟอร์นิเจอร์หวาย เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคา

อุปสรรคของการแข่งขัน

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายของไทยประสบปัญหาในการแข่งขันทั้งทางด้านวัตถุดิบ การผลิต และการตลาด ดังนี้

1. ขาดแคลนวัตถุดิบหวาย เนื่องจากหวายเป็นของป่าหวงห้าม การนำหวายออกจากป่าจะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการเสียก่อน กอปรกับยังมิได้ทำการเพาะปลูกหวายเพื่อนำมาใช้ในทางอุตสาหกรรมกันอย่างจริงจัง ทำให้ปริมาณหวายที่ได้จากป่าภายในประเทศลดน้อยลง ส่วนการนำเข้าหวายจากประเทศเพื่อนบ้านก็ประสบกับการห้ามส่งออกหวายในรูปวัตถุดิบ เพื่อสงวนไว้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมภายในประเทศ หรือกำหนดให้ผ่านขบวนการแปรรูปเสียก่อน เช่น ผ่านการต้มด้วยน้ำมัน ผ่านการสานแล้ว เป็นต้น จึงจะอนุญาตให้ส่งออกได้ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศของผู้ส่งออก และยังก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) แก่หวายที่ส่งออก จึงทำให้อัตราการนำเข้าหวายสูงขึ้น และต้องเสียภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงขึ้นด้วย (ภาษีนำเข้าหวายเส้น ร้อยละ 2 ส่วนภาษีนำเข้าชิ้นส่วนร้อยละ 38) อันส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายสูงขึ้น

2. ขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ เนื่องจากการผลิตเฟอร์นิเจอร์ต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือในการสาน แต่แรงงานส่วนใหญ่ยังขาดการฝึกอบรมทางด้านดังกล่าว จึงทำให้ต้องให้การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน นอกจากนี้ ค่าจ้างแรงงานยังได้ปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย

3. ตลาดเฟอร์นิเจอร์ภายในประเทศอยู่ในสภาพอิ่มตัว เนื่องจากประชากรภายในประเทศมีอำนาจซื้อต่ำ และเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้กันอยู่มักไม่ค่อยเปลี่ยนใหม่ จึงต้องหันไปพึ่งตลาดต่างประเทศ ซึ่งมีสภาพการแข่งขันสูง

4. รูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตเพื่อการส่งออก ส่วนใหญ่ผลิตตามรูปแบบที่ลูกค้าต่างประเทศส่งมาให้ หากทำการพัฒนาในรูปแบบขึ้นมาเอง และเป็นรูปแบบที่ตลาดตอบสนองแล้ว ก็จะถูกลอกเลียนแบบภายในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ เฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาเอง จะได้รับกำไรที่สูงขึ้นไม่มากนัก จึงทำให้ขาดแรงจูงใจในการพัฒนารูปแบบขึ้นเอง

5. ราคาจำหน่ายของไทยในตลาดโลกสูงกว่าประเทศคู่แข่ง อันเป็นผลสืบเนื่องจากต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่า โดยเฉพาะต้นทุนด้านวัตถุดิบและค่าจ้างแรงงาน จึงทำให้เฟอร์นิเจอร์ของไทยประสบปัญหาการแข่งขันทางด้านราคา ตัวอย่างเช่น เฟอร์นิเจอร์หวายขนาดตู้คอนเทนเนอร์ 40 ฟุต ไทยส่งออกในมูลค่าประมาณ 8,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่อินโดนีเซียส่งออกเพียง 5,000-6,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นต้น

6. เฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตเป็นประเภทสำเร็จรูป กอปรกับค่าระวางเรือและค่าสิทธิหน้าท่าของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ราคาจำหน่ายในตลาดโลกสูง นอกจากนี้ หากบรรจุหีบห่อไม่ดีแล้ว จะทำให้เกิดการชำรุดระหว่างการขนส่งอีกด้วย

7. ขณะนี้ผู้ผลิตในต่างประเทศได้มีการจดลิขสิทธิ์ของรูปแบบเฟอร์นิเจอร์ จึงเป็นอุปสรรคต่อการผลิตอย่างมาก ทั้งนี้เพราะรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ไม่สามารถพัฒนาให้แตกต่างกันมากนัก ด้วยเหตุนี้การผลิตเฟอร์นิเจอร์จึงต้องใช้ความระมัดระวังมิให้รูปแบบของเฟอร์นิเจอร์เหมือนกันกับที่ผู้ผลิตรายอื่นได้จดลิขสิทธิ์ไว้ มิฉะนั้น จะถูกฟ้องร้องและถูกดำเนินคดีได้

ส่วนปัญหาอุปสรรคของอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ที่ฟิลิปปินส์เผชิญอยู่ พอสรุปได้ดังนี้⁴

1. ความไม่เหมาะสมของนโยบายของรัฐ ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ในฟิลิปปินส์ได้เผชิญกับปัญหาอุปสรรคของรัฐ อันได้แก่ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กำหนดขึ้นสูงกว่าผลิตภาพ (Productivity)

⁴ Erlinda M. Medalla, Philippine Study on the Impact of AFTA-CEPT on Selected Industries ... Textile Spinning and Weaving, Rattan Industry, Radio and Television (Lorelide Dios, 1994), PP. 17-19.

ของแรงงานที่มีทักษะต่ำ และพิธีการทางศุลกากรที่ซับซ้อนส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชัน จนเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสูง

นอกจากนี้ ค่าเงินเปโซที่สูงเกินไปส่งผลให้ราคาจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ห่วยในตลาดโลกแพง จนทำให้ค่า Net Effective Protection Rate -17% ในขณะเดียวกัน ผู้ส่งออกยังต้องกักขังในอัตราดอกเบี้ยสูง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลใช้นโยบายการเงินที่เข้มงวดและกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ในภาคการเงิน (Financial Sector) ตลอดจนการที่รัฐบาลกำหนด Withholding Tax ร้อยละ 2.5 ของมูลค่าการส่งออกรวม

2. อุปสรรคที่ไม่มีภาษีอากร (Non-Tariff Barriers) ในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้ประกอบการในฟิลิปปินส์ได้ให้ทัศนะว่า เรือที่อื่นในเอเชียจะยกเลิกการห้ามส่งออกห่วย และหันมาจัดเก็บภาษีส่งออกแทน โดยจัดเก็บภาษีส่งออกห่วยดิบในอัตราประมาณ 15 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อกิโลกรัม ถึงแม้มาตรการดังกล่าวสามารถคลี่คลายปัญหาการขาดแคลนห่วยได้ แต่ก็ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

3. ข้อจำกัดอื่นๆ ได้แก่

ก. ปัญหาแรงงาน ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ไม่เพียงแต่ค่าจ้างแรงงานในฟิลิปปินส์ได้สูงขึ้น ทั้งยังเกิดความไม่สงบทางด้านแรงงาน โดยโรงงานบางแห่งได้นัดหยุดงานเป็นเวลานาน นอกจากนี้ยังเกิดการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ เพราะแรงงานที่มีทักษะได้ออกไปทำงานในตะวันออกกลาง หรือทำงานในประเทศอื่นที่ผลิตเฟอร์นิเจอร์เพื่อการส่งออกซึ่งได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า ในระยะยาวแล้วปัญหานี้จะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแข่งขันในตลาดโลก

ข. ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ วัตถุดิบที่มีอยู่ภายในประเทศฟิลิปปินส์และที่นำเข้าจากต่างประเทศมีราคาสูงและปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ และจากการสำรวจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ของฟิลิปปินส์ในปี 2531 พบว่า การขาดแคลนวัตถุดิบห่วยเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของการขยายการผลิต

จากการประมาณการของ Department of Environment and Natural Resources (DENR) ของฟิลิปปินส์คาดว่าปริมาณห่วยอยู่ 4.6 พันล้านเมตร โดยที่ 1.8 พันล้านเมตรได้จากป่าธรรมชาติ และอีก 2.8 พันล้านเมตรได้จากการปลูกและป่าประเภทอื่น จากการศึกษาคณะกรรมาธิการของ Phillippine Council for Agricultural Resources Research and Development (PCARRD) พบว่าปริมาณห่วยที่มีขนาดใหญ่กว่า 2 ซม. ในป่าธรรมชาติจะถูกใช้หมดภายใน 3 ปี และในขณะนี้ได้ทำการตัดปีละ 70 ล้านเมตร โดยที่ผลผลิตห่วยที่มีขนาดโตพอต่อการตัดมาใช้งานในแต่ละปีมีเพียง 50 ล้านเมตร เพราะได้การเข้าไปตัดห่วยในพื้นที่ที่เกิดการจราจล จึงทำให้มีการตัดห่วยในพื้นที่ที่ต้นห่วยยังไม่เต็มที่ อันส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแหล่งวัตถุดิบห่วย

ถ้าสมมุติให้ปริมาณห่วยมีปริมาณเท่ากับที่มีอยู่ในปัจจุบันและไม่ทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น จะเกิดการขาดแคลนห่วยที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งช่วงห่างระหว่างซัพพลายกับดีมานด์ (Supply - Demand Gap) คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจาก 14.42 ล้านเมตรในปี 2537 เป็น 1.2 พันล้านเมตรในปี 2559 (ตารางที่ 18) จึงต้องพึง

ตารางที่ 18

ประมาณการอุปสงค์และอุปทานหวายของฟิลิปปินส์

ปี	มูลค่าการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวาย (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	หวายดิบ (ล้านเมตร)		
		อุปสงค์	อุปทาน	ช่วงห่างระหว่างอุปสงค์กับอุปทาน
2537	146.79	190.82	176.40	(14.42)
2543	260.04	338.05	176.40	(161.65)
2548	418.80	544.43	176.40	(368.03)
2553	674.47	876.82	176.40	(700.42)
2558	1,086.25	1,412.12	176.40	(1,235.72)

ที่มา : Master Plan for Forestry Development (Rattan) , DENR Draft Report, 1990.

หมายเหตุ อัตราการขยายตัวของการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายเป็นไปตามประมาณการของอุตสาหกรรมนี้คือ ร้อยละ 10 ต่อปี

อุปสงค์ : ความต้องการหวายดิบเท่ากับ 1.3 เมตรต่อยอดขายทุกๆ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ โดยความต้องการหวายขนาดใหญ่เท่ากับร้อยละ 40 ของความต้องการทั้งหมด และความต้องการหวายขนาดเล็กเท่ากับร้อยละ 60 ของความต้องการทั้งหมด

อุปทาน : หวายดิบขนาดเล็กเท่ากับ 110.9 ล้านเมตร
หวายดิบขนาดใหญ่เท่ากับ 65.5 ล้านเมตร

การนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งอาจจะประสบปัญหาการนำเข้าจากประเทศผู้ส่งออกหลัก โดยเฉพาะ เวียดนาม ซึ่งได้เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หาย

ค. ปัญหาด้านการขนส่ง

ความไม่มีประสิทธิภาพ และความไม่เพียงพอของปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infrastructure) ในฟิลิปปินส์เป็นเหตุให้การขนส่งต้องล่าช้าและเสียค่าขนส่งสูง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะว่า ในบางกรณีของการขนส่งระหว่างเกาะภายในฟิลิปปินส์เสียค่าขนส่งสูงกว่าการขนส่งระหว่างฟิลิปปินส์กับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียนเสียอีก

ง. ปัญหาอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาขาดแคลนพลังงานเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด แต่ปัญหานี้จะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นในปี 2537 นี้ และคาดว่าจะหมดสิ้นไปในระยะเวลาอันใกล้ ส่วนปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในตลาดส่งออกที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ผู้ส่งออกเฟอร์นิเจอร์หายในฟิลิปปินส์จะสามารถขยายไปสู่ตลาดอื่นๆได้ รวมทั้งตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียน

นโยบายของรัฐ

นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หายมีทั้งที่ส่งผลทางด้านบวกและด้านลบ

นโยบายของรัฐที่มีผลทางด้านบวก

นโยบายของรัฐที่มีผลทางด้านบวกที่สำคัญได้แก่

1. การให้ความรู้และความช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้วยการจัดการฝึกอบรมแก่ชาวชนบทโดยกองอุตสาหกรรมครอบครัว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม การให้บริการข้อมูลทางอุตสาหกรรม โดยกองพัฒนาอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ตลอดจนการให้การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน ของ GTZ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

2. การจ่ายเงินชดเชยค่าภาษีอากรแก่เฟอร์นิเจอร์หายที่ส่งออก กล่าวคือ รัฐบาลให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งออกด้วยการลดภาระค่าภาษีอากรที่แอบแฝงอยู่ในวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต โดยรัฐบาลจะคืนภาษีให้ในรูปของบัตรภาษี ซึ่งผู้ส่งออกสามารถนำไปชำระค่าภาษีอากรได้ที่กรมสรรพากร กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากร โดยการจ่ายเงินชดเชยค่าภาษีอากรแก่เฟอร์นิเจอร์หายแบ่งออกเป็น 2 อัตราคือ

อัตรา ก. เป็นอัตราการชดเชยภาษีที่ให้กับผู้ส่งออกที่ไม่ได้ใช้สิทธิใดๆ ทางด้านภาษี ทั้งนี้ไม่รวมถึงการขอยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน โดยจ่ายให้ร้อยละ 3.68 ของมูลค่าการส่งออกในแต่ละครั้ง

อัตรา ข. เป็นอัตราการขาดเสียภาษีที่ให้กับผู้ส่งออกที่ได้รับ หรือได้ใช้สิทธิขอคืนหรือยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากร ทั้งนี้ไม่รวมถึงการขอยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน โดยจ่ายให้ร้อยละ 2.19 ของมูลค่าการส่งออกในแต่ละครั้ง

การจ่ายเงินชดเชยค่าภาษีอากรดังกล่าว จะช่วยลดต้นทุนของเฟอร์นิเจอร์หวายให้กับผู้ส่งออก เพื่อประโยชน์การแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลก

3. กรมส่งเสริมการส่งออกได้ร่วมมือกับภาคเอกชนในการสนับสนุนงานด้านเผยแพร่ จัดนิทรรศการ จัดงานแสดงสินค้า และเข้าร่วมออกงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ จัดงานประกวดและประกาศเกียรติคุณโดยผ่านสื่อต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศอยู่เป็นประจำ นับว่ามีส่วนช่วยเผยแพร่เฟอร์นิเจอร์หวายของไทยให้เป็นที่รู้จักกันในตลาดโลกอย่างมาก

4. ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อปลูกสวนปาล์มหวายในพื้นที่ของกรมป่าไม้ปีละ 1,300 ไร่ และในปี 2537 สถาบันวิจัยได้ร่วมกับกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางทดลองปลูกหวายในสวนยางพาราในพื้นที่ 5 จังหวัดดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อันมีส่วนช่วยเพิ่มแหล่งวัตถุดิบเพื่อใช้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หวาย

นโยบายของรัฐที่มีผลทางด้านลบ

นโยบายของรัฐที่มีผลทางด้านลบที่สำคัญได้แก่

1. ตามพระราชบัญญัติของป่าหวงห้าม พ.ศ. 2530 ได้กำหนดให้หวายทุกชนิดเป็นของป่าหวงห้าม ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ต้นปี 2531 ดังนั้น การตัดหวายจะต้องขออนุญาตจากทางราชการเสียก่อน โดยต้องพาเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นนั้นไปสำรวจท้องที่ และจะขออนุญาตตัดหวายได้ครั้งละไม่เกิน 5,000 ลำ ทั้งยังต้องขอใบเบิกทางและเสียค่าภาคหลวง โดยเสียค่าใบเบิกทางครั้งละ 5 บาทและค่าภาคหลวงร้อยละ 10 ของราคาจำหน่ายหวายในท้องถิ่นขณะนั้น นอกจากนี้ เมื่อผ่านด่านป่าไม้ จะต้องตรวจนับเพื่อลงรายการทุกด้าน ขั้นตอนการขออนุญาตนำหวายออกจากป่าที่ซับซ้อนดังกล่าว เป็นช่องทางหนึ่งของการนำไปสู่การทุจริต คอรัปชั่น ซึ่งจากการสอบถามทราบว่า โดยเฉลี่ยแล้วจะต้องจ่าย"เงินใต้โต๊ะ" 1 บาทต่อหวาย 1 เส้น อันส่งผลให้ราคาหวายสูงขึ้นกว่าที่ควรจะเป็น

2. ตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2530 กรมป่าไม้ได้อนุญาตให้เอกชนปลูกสวนปาล์มหวายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยกรมป่าไม้จะพิจารณาอนุญาตให้เอกชนแต่ละรายปลูกได้ครั้งละไม่เกิน 2,000 ไร่ มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 30 ปี หากมีความประสงค์ขออนุญาตปลูกเกินกว่า 2,000 ไร่ ต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเสียก่อน จะเห็นว่า กำหนดระยะเวลาอนุญาตให้ปลูกสวนปาล์มหวายไม่เกิน 30 ปีดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป ทั้งนี้เพราะอายุของหวายที่นำมาใช้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม่ควรต่ำกว่า 4 ปี การกำหนดระยะเวลา

อนุญาตดังกล่าวอาจไม่คุ้มที่จะทำการลงทุน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ยังไม่มีเอกชนรายใดลงทุนปลูกสวนป่า
หวาย

แนวโน้มและความสามารถในการแข่งขัน

แนวโน้มของตลาดภายในประเทศ

เนื่องจากเกิดการขาดแคลนหวายที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตและมีราคาแพง กอปรกับแรงงานที่ใช้ในการสานหวายต้องเป็นแรงงานที่มีทักษะ แต่แรงงานที่เข้าสู่อุตสาหกรรมนี้ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมาก่อน จึงต้องให้การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน เป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสูง อีกทั้งราคาหวายและค่าจ้างแรงงานยังมีแนวโน้มสูงอีกด้วย ดังนั้น ราคาจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์จึงจำเป็นต้องปรับตัวสูงขึ้นตาม ในขณะเดียวกันอำนาจซื้อของประชากรภายในประเทศต่ำ กอปรกับการก่อสร้างโรงแรมและสถานที่ตากอากาศได้เข้าสู่จุดอิ่มตัว จึงคาดว่า ความต้องการเฟอร์นิเจอร์หวายจะมีสภาพอิ่มตัวเช่นกัน และการจัดซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายชุดใหม่ ส่วนใหญ่ยังคงจะมีพฤติกรรมการซื้อดังเช่นปัจจุบันคือ ซื้อเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตจากอุตสาหกรรมครัวเรือน ถึงแม้ว่ารูปแบบและสีสันทันจะดีกว่าที่ผลิตจากอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ แต่ราคาก็ต่ำกว่าประมาณ 1 เท่า

แนวโน้มของตลาดต่างประเทศ

ตลาดต่างประเทศมีความนิยมเฟอร์นิเจอร์หวาย เพราะเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่มีรูปแบบแปลกใหม่ และมีความโปร่งเหมาะสมกับการใช้งานในช่วงฤดูร้อน แต่สาเหตุที่ไทยส่งออกได้ลดน้อยลงก็เพราะขาดแคลนหวายที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ อินโดนีเซียมีหวายอยู่เป็นจำนวนมากและมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าไทย จึงมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทยประมาณร้อยละ 50 กอปรกับชาวญี่ปุ่น ไต้หวัน และสิงคโปร์ ซึ่งมีตลาดเกือบทั่วโลกอยู่ในมือ ได้เข้าไปลงทุนในอินโดนีเซีย จึงมีส่วนช่วยพัฒนาฝีมือและรูปแบบของอินโดนีเซีย ทำให้ผู้ซื้อหันไปสั่งซื้อจากอินโดนีเซียซึ่งมีราคาถูกกว่า อินโดนีเซียจึงมีส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฟอร์นิเจอร์หวายของอินโดนีเซียป้อนให้กับตลาดระดับกลางและระดับล่าง อันเป็นตลาดที่มีส่วนแบ่งมากกว่าระดับบน และเมื่อเศรษฐกิจโลกขยายตัวออกไป ตลาดระดับกลางและล่างจะมีแนวโน้มขยายตัวได้มากกว่า

สำหรับกรณีในกลุ่มอนุรักษ์ชาวตะวันตกต่อต้านการใช้วัสดุธรรมชาติจากป่านั้น หากผู้ผลิตสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติของหวายว่า หวายเป็นไม้พันธุ์เลื้อยที่ขึ้นในป่าดิบและชื้น และจะหยุดการเจริญเติบโตเมื่อเจอแสงแดด ดังนั้น หวายจึงเป็นพืชที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการตัดไม้ทำลายป่า และยังสามารถปลูกขึ้นใหม่ในป่าดิบ เมื่อแรงต่อต้านดังกล่าวลดลง ก็จะสามารถขยายตลาดเพิ่มขึ้นได้อีก

ความสามารถในการแข่งขัน

ความสามารถในการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มอาเซียนนั้นได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซียแล้ว ไทยจะมีข้อได้เปรียบและเสียเปรียบดังนี้

ข้อได้เปรียบของไทย ได้แก่

1. เนื่องจากไทยได้พัฒนาอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายก่อนอินโดนีเซีย จึงมีความเชี่ยวชาญในการผลิตมากกว่า และผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายที่มีคุณภาพ รวมทั้งได้พัฒนารูปแบบให้แลดูสวยงามอยู่เสมอ เช่น พัฒนาด้านการสานหวายและการใช้วัสดุประกอบ จึงสามารถส่งจำหน่ายในตลาดยุโรปที่มีความพิถีพิถันในการเลือกซื้อและสามารถส่งจำหน่ายตลาดระดับกลางถึงตลาดระดับบน
2. ผู้ผลิตของไทยสามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์ได้ตรงตามกำหนดเวลา เพราะผู้ผลิตของไทยรับคำสั่งซื้อเท่าที่สามารถทำการผลิตได้เท่านั้น อันเป็นการสร้างความเชื่อถือทางด้านการค้า ทั้งยังให้บริการลูกค้าต่างประเทศดีกว่า ในขณะที่อินโดนีเซียมักประสบปัญหาส่งมอบผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามกำหนด จนส่งผลให้ผู้นำเข้าในต่างประเทศหันมาสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จากไทยมากขึ้น

ข้อเสียเปรียบของไทย ได้แก่

1. เนื่องจากกฎหมายไทยบัญญัติไว้ว่าหวายเป็นของป่าหวงห้าม การนำหวายออกจากป่าจะต้องขออนุญาตต่อทางราชการก่อน โดยจะขออนุญาตตัดหวายได้ครั้งละไม่เกิน 5,000 ลำ และต้องพาเจ้าหน้าที่ไปสำรวจพื้นที่ก่อน กอปรกับพื้นที่ป่าไม้ของไทยลดน้อยลง ส่งผลให้ปริมาณหวายลดลงตามไปด้วย อีกทั้งยังเป็นหวายคุณภาพต่ำ จึงทำให้โรงงานเฟอร์นิเจอร์หวายต้องนำเข้าวัตถุดิบหวายจากต่างประเทศได้แก่ พม่า และลาว และกฎหมายยังได้บัญญัติไว้ว่า หวายที่นำเข้าจากต่างประเทศต้องมี Certificate of Origin (C/O) แต่หวายที่นำเข้าจากพม่าไม่มี C/O จึงทำให้ต้องนำเข้าหวายจากพม่าโดยผ่านสิงคโปร์ ส่วนหวายที่นำเข้าจากลาวนั้น ทางรัฐบาลลาวกำหนดให้ต้องผ่านการแปรรูปเสียก่อนจึงจะส่งออกได้ และจัดเก็บภาษี

ส่งออกในอัตราสูง จึงส่งผลให้หอยนำเข้าของประเทศไทยมีราคาสูง ต้นทุนการผลิตและราคาจำหน่ายจึงสูงตามมา

2. รัฐบาลของฟิลิปปินส์โดยความร่วมมือจากสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งศูนย์ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดในสหรัฐอเมริกา จึงทำให้เฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์สามารถครองตลาดตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับบน โดยเฟอร์นิเจอร์ที่ฟิลิปปินส์ผลิตเพื่อป้อนตลาดระดับบนนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ฝีมือในการผลิตอย่างมาก

3. เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีวัตถุดิบหอยมากที่สุด ได้ปลูกสวนป่าหอยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นหอยที่มีคุณภาพดี และมีค่าแรงงานต่ำ ทั้งยังเป็นการผลิตแบบ Mass Production โดยโรงงานเฟอร์นิเจอร์จะจ้างชาวบ้านทำการสานหอย ส่วนทางโรงงานจะคัดแรงงานที่มีประสิทธิภาพทำสีเพียงอย่างเดียว จึงทำให้อินโดนีเซียสามารถรับคำสั่งซื้อได้ครั้งละมากๆ และครองตลาดสหรัฐอเมริกาในระดับกลางถึงระดับล่าง เพราะเฟอร์นิเจอร์หอยที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ นอกจากนี้ผู้ประกอบการของอินโดนีเซียยังสามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ จึงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำลงอีก

เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันเฟอร์นิเจอร์ของฟิลิปปินส์ที่ส่งออกจำหน่ายในตลาดโลก จัดเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ป้อนตลาดระดับบน (High-End Handcrafted Category) โดยผู้เชี่ยวชาญต่างชาติมีความรู้สึกว่าคุณภาพผลิตภัณฑ์ของฟิลิปปินส์มีการออกแบบที่ดีและมีคุณภาพสูง ทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

ผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์หอยของฟิลิปปินส์ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มอาเซียนว่า ฟิลิปปินส์ได้เปรียบทางด้านแรงงานที่มีทักษะและการจัดการที่ดี ผลิตภัณฑ์โดยเฉลี่ยมีคุณภาพดี ได้ทำการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ส่วนข้อเสียเปรียบในการแข่งขันก็คือ การแข่งขันทางด้านราคา ค่าจ้างแรงงาน การสนับสนุนด้านเงินทุน และ Economies of Scales โดยเฉพาะทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนสูง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูง และการขาดแคลนแรงงานเป็นจุดอ่อนอย่างมากในการแข่งขัน

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรมนี้ ก็คือ ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาได้เกิดการขาดแคลนวัตถุดิบหอย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากพื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลง และได้ใช้หอยผลิตเฟอร์นิเจอร์เพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สำหรับอินโดนีเซียและไทยมีค่าจ้างแรงงานถูกกว่าฟิลิปปินส์ และมีแหล่งปลูกหอยอยู่ภายในประเทศ โดยที่อินโดนีเซียมีวัตถุดิบหอยร้อยละ 80-85 ของปริมาณหอยทั้งโลก และเป็นแหล่งป้อนวัตถุดิบหอยให้กับฟิลิปปินส์จนกระทั่งถึงปี 2532 ซึ่งเป็นปีที่ประกาศห้ามส่งออก ทั้งนี้เพื่อสงวนไว้เป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หอยภายในอินโดนีเซียเอง อย่างไรก็ตามทั้งๆที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยในประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ การส่งออกเฟอร์นิเจอร์หอยของอินโดนีเซียได้เพิ่มขึ้นจาก 45.75 ล้าน

ดอลลาร์สหรัฐ⁵ ในปี 2531 เป็น 154.93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2533 ซึ่งเป็นมูลค่าการส่งออกที่สูงกว่าฟิลิปปินส์ ทั้งนี้เพราะชาวยุโรปและชาวอเมริกันได้เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายในอินโดนีเซีย จึงมีส่วนช่วยให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว⁵

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวายในไทยที่ประกอบกิจการในรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน จะผลิตเพื่อจำหน่ายให้กับผู้ซื้อภายในประเทศหรือรับจ้างโรงงานขนาดใหญ่ผลิตชิ้นส่วน แล้วนำทำการผลิตขั้นสุดท้ายในโรงงาน โดยโรงงานขนาดใหญ่จะผลิตเพื่อการส่งออกกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณการผลิต แต่การผลิตในปัจจุบันได้เผชิญกับปัญหาการขาดแคลนหวายภายในประเทศ และการนำเข้าหวายจากประเทศเพื่อนบ้านก็ได้รับการกีดกันด้วยการห้ามส่งออกในรูปหวายดิบ โดยหวายที่ส่งออกต้องผ่านกระบวนการแปรรูปแล้ว จึงทำให้ราคานำเข้าหวายค่อนข้างสูง กอปรกับแรงงานส่วนใหญ่ไม่มีทักษะในการผลิตมาก่อน และมีค่าจ้างแรงงานสูง จึงทำให้เสียเปรียบการแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลก

เฟอร์นิเจอร์หวายมีตลาดต่างประเทศที่สำคัญได้แก่ ประเทศในแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยประเทศคู่แข่งที่สำคัญเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มอาเซียนด้วยกันคือ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและมาเลเซีย ส่วนการค้าภายในประเทศกลุ่มอาเซียนด้วยกันมีมูลค่าต่ำมาก กล่าวคือระหว่างปี 2531-2536 ไทยส่งออกเฟอร์นิเจอร์หวายไปยังประเทศกลุ่มอาเซียนในแต่ละปีเป็นมูลค่าต่ำกว่า 6.40 ล้านบาท และนำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียนในแต่ละปีเป็นมูลค่าต่ำกว่า 1.70 ล้านบาท โดยเฟอร์นิเจอร์หวายที่นำเข้าเกือบทั้งหมดเป็นการนำเข้าเพื่อใช้ตกแต่งในโรงแรมขนาดใหญ่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และเป็นเฟอร์นิเจอร์หวายที่มีคุณภาพสูง ส่วนมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศกลุ่มอาเซียน หลังจากที่ยกเลิก AFTA มีผลบังคับใช้ก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ มูลค่าการส่งออกในช่วงปี 2536 เท่ากับ 1.20 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 0.72 ล้านบาท เมื่อพิจารณาในรูปสัดส่วนแล้ว ก็ไม่ได้แตกต่างจากสัดส่วนของช่วงปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะประเทศในภูมิภาคนี้ต่างมีวัตถุดิบอยู่ภายในประเทศ และเฟอร์นิเจอร์หวายที่ผลิตเป็นเฟอร์นิเจอร์ประเภทสำเร็จรูป ซึ่งในการขนส่งจะต้องเสียค่าระวางเรือสูง ดังนั้น การนำเข้าเฟอร์นิเจอร์หวายจากประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิต เมื่อนำราคาจำหน่ายของประเทศดังกล่าวรวมกับค่าระวางเรือและค่าใช้จ่ายในการบริหารแล้ว อาจทำให้ราคาเฟอร์นิเจอร์หวายที่นำเข้าสูงกว่าราคาเฟอร์นิเจอร์ที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ นอกจากนี้ เฟอร์นิเจอร์หวายที่นำเข้าจะไม่ได้รับการหลัง

⁵ Ibid., p 13.

การขายอีกด้วย จึงไม่สนใจให้ผู้บริโภคหันไปซื้อเฟอร์นิเจอร์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนจะไม่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หยาบของไทย

แนวทางการปรับตัว

เนื่องจากอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หยาบมีสภาพการแข่งขันทางด้านราคาที่ค่อนข้างรุนแรง โดยเฉพาะการแข่งขันในตลาดระดับกลางและระดับต่ำ ดังนั้น จึงมีผู้ผลิตบางรายหันไปผลิตเฟอร์นิเจอร์ที่มีมูลค่าสูง (High Value) เพื่อป้อนตลาดระดับบน ซึ่งมีการแข่งขันทางด้านราคาน้อยลง แต่ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ภาวะเศรษฐกิจของประเทศในทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้ตกต่ำลง ส่งผลให้ผู้ซื้อพิจารณาราคาเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อ ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องย้ายโรงงานไปตั้งในต่างจังหวัด ซึ่งเป็นแหล่งที่มีค่าจ้างแรงงานถูก เพื่อลดต้นทุนการผลิต จึงจะสามารถแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลกได้

ข้อเสนอแนะ

1. ทั้งภาครัฐและเอกชนควรทำการปลูกสวนป่าหยาบกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะภาครัฐควรให้การส่งเสริมการปลูกสวนป่าหยาบด้วยการลดข้อจำกัดต่างๆลง เช่น การจำกัดจำนวนพื้นที่ที่จะเพาะปลูก การกำหนดแหล่งเพาะปลูก เป็นต้น ทั้งนี้รัฐไม่ต้องเกรงว่าจะเกิดการลักลอบตัดไม้จากป่า เพราะหากรัฐมีมาตรการควบคุมที่ดี และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความซื่อสัตย์แล้ว ปัญหาการลักลอบตัดไม้ย่อมไม่เกิดขึ้นอีกประการหนึ่ง หยาบจะขึ้นได้เฉพาะในป่าดิบเท่านั้น กล่าวคือ การส่งเสริมการปลูกสวนป่าหยาบจะเป็นแนวทางหนึ่งของการรักษาป่าไว้ได้ ทั้งยังมีวัตถุประสงค์เพื่อป้อนอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์
2. เนื่องจากสภาพตลาดมีการแข่งขันกันอย่างมาก จึงควรศึกษาถึงรสนิยมของผู้ซื้อแล้วทำการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาเช่น การทำสี การสาน การพันเกลียว การนำหนังเข้าเป็นองค์ประกอบหนึ่ง เป็นต้น โดยเฉพาะทางด้านการสานควรให้มีการสานน้อย เพื่อลดต้นทุนทางด้านแรงงานลง
3. อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หยาบจำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือในการผลิต จึงควรให้การอบรมแก่แรงงานทางด้านนี้จริงจัง
4. เนื่องจากตลาดหลักในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมาก จึงควรที่จะขยายไปสู่ตลาดใหม่ๆ เช่น แถบประเทศยุโรปตะวันออก เป็นต้น
5. หากมีโครงการขยายงานแล้ว ควรพิจารณาเลือกที่ตั้งโรงงานในส่วนภูมิภาคที่อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบและมีค่าจ้างแรงงานต่ำ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
6. ผู้ผลิตในฟิลิปปินส์เห็นว่า ควรทำการร่วมทุนด้วยการผสมผสานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ของแต่ละประเทศ ตัวอย่างเช่น การร่วมทุนระหว่างอินโดนีเซียกับ

ฟิลิปปินส์ โดยที่อินโดนีเซียมีวัดฤดูบิฮวายอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนชาวฟิลิปปินส์มีความสามารถในการ
ออกแบบและการสาน ก็จะนำมาซึ่งผลตอบแทนสูงสุด (Maximize Benefits) แก่ประเทศกลุ่มอาเซียน

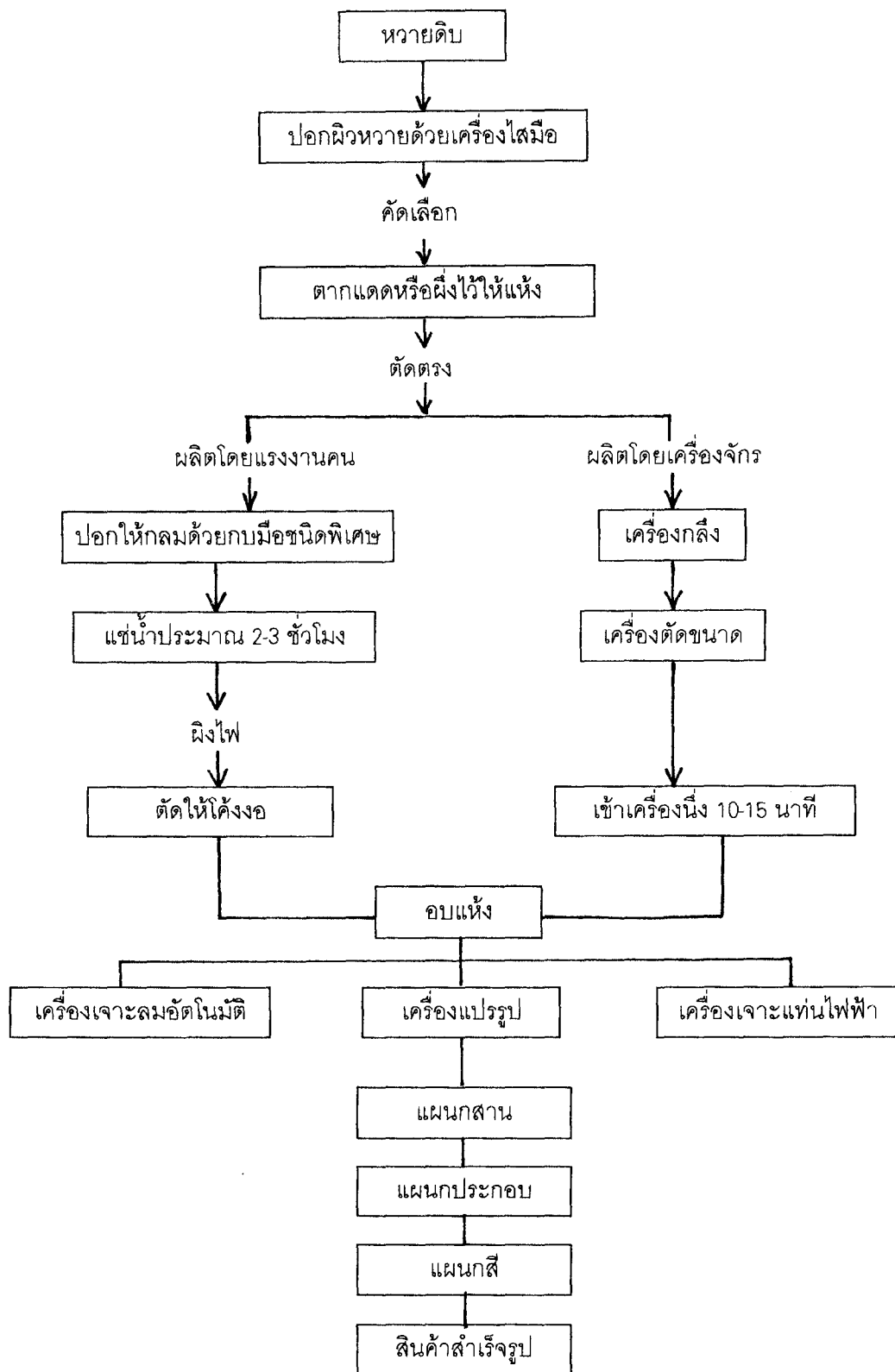
ภาคผนวก

ภาคผนวก

กระบวนการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวาย

ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวายมีกระบวนการผลิตดังนี้

1. นำหวายมาปอกผิวออก (Peeling)
2. นำหวายที่ปอกเปลือกแล้วมาตัดให้ตรง
3. ตัดขนาดตามที่ต้องการ (Cutting)
4. นำหวายที่ตัดขนาดตามที่ต้องการแล้วมาขัดด้วยกระดาษทรายให้ผิวเกลี้ยงและกลมสำหรับหวาย ที่มีลักษณะเป็นเส้นตรง ส่วนหวายที่มีลักษณะที่เป็นเส้นโค้ง จะต้องนำมาอบไอน้ำ (Steam Boiling) แล้วจึงนำไปดัดโค้ง (Bending) และตัดขนาดตามที่ต้องการ
5. นำชิ้นส่วนที่เป็นเส้นตรงและเส้นโค้งมาประกอบกัน (Assembly) ตามแบบและชนิดของเฟอร์นิเจอร์แต่ละชิ้นโดยยึดด้วยตะปู (Nailing) และมัดด้วยผิวหวาย (Rattan Fastening)
6. นำเฟอร์นิเจอร์หวายที่ประกอบแล้วมาขัดหยาบ (Rough Sanding)
7. เผาชนหวาย โดยใช้ไฟลอน (Burning)
8. ขัดละเอียด (Final Sanding) ตกแต่ง
9. พ่นสีรองพื้น
10. พ่นสีหรือทาแลคและแลคเกอร์ (Final Coating)
11. ทำเบาะรองสำหรับเฟอร์นิเจอร์หวายที่ต้องใช้เบาะประกอบ
12. ตรวจสอบคุณภาพในกรณีที่เป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่ผลิตเพื่อส่งออก
13. บรรจุหีบห่อเพื่อการจำหน่ายต่อไป สำหรับเฟอร์นิเจอร์หวายที่จะส่งออก

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการผลิตเฟอร์นิเจอร์หวาย

บรรณานุกรม

- กฤษฎา อุทยานิน. แผนการลดภาษีนำเข้าของไทยภายใต้กรอบของ AFTA และผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเครื่องเรือนไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ตลาดการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) กับอุตสาหกรรมเครื่องเรือนไทย, 2536. (อัดสำเนา)
- กาญจนาวรรณ สารโชติ. "เครื่องเรือนที่ทำจากวัตถุดิบและไม้ยางพารา." วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์, 2531), 83-90.
- คณิสสร นาวานุเคราะห์. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง เขตการค้าเสรีอาเซียนกับอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, 2536. (อัดสำเนา)
- ไทยท努 จำกัด, ธนาคาร. "เฟอร์นิเจอร์ไม้-หวาย." เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA): ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไทย. ส่วนวิจัย ฝ่ายวางแผนและกิจการสาขา ธนาคารไทยท努 จำกัด, ม.ป.ป., 24-25. (อัดสำเนา)
- _____. "อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย." ทิศทางการอุตสาหกรรม. ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (มีนาคม, 2535), 8-13.
- ไทยพาณิชย์ จำกัด, ธนาคาร. "AFTA : ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย." เศรษฐกิจปริทัศน์. ปีที่ 14 ฉบับที่ 6 (มิถุนายน, 2535), 1-5.
- ภาสินี ปริสุทธิญาณ. รายงานการศึกษา วิเคราะห์เรื่อง หวายและเฟอร์นิเจอร์หวาย. กองวิจัยสินค้าและการตลาด กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, 2531. (อัดสำเนา)
- มณฑนา พิทักษ์พานิชกุล. "เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน." วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. ปีที่ 21 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน, 2522), 577-582.
- รชฏ เสกตระกูล. "เฟอร์นิเจอร์ไทย : อนาคตสดใสจริงหรือ." วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์, 2531), 77-82.
- รัตนภรณ์ วิทย์เลิศพันธุ์. "เฟอร์นิเจอร์ : วัตถุดิบและเทคโนโลยีคือหัวใจการเติบโต." ผู้จัดการรายเดือน. ปีที่ 9 ฉบับที่ 107 (สิงหาคม, 2535), 108-130.
- อุมพร ชูโชติรส. รายงานการศึกษา อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย. กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงอุตสาหกรรม, 2526. (อัดสำเนา)
- อุตสาหกรรม, กระทรวง. "อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย." อุตสาหกรรม. ปีที่ 36 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม, 2536), 5-20.

Medalla, Erlinda M. Philippine Study on the Impact of AFTA-CEPT on Selected Industries : Textile Spinning and Weaving, Rattan Industry, Radio and Television. Loreli de Dios, 1994.

Thavornwong , Sanpakit. "Thailand's Furniture Exports." The Thai Furniture Industries Association 1994/1995 Directory. Bangkok : Cosmic Enterprises Co., Ltd., 1993.

สู่ทางและโอกาสการส่งออก และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน

อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์หวาย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

เลขที่ 565 ซอยรามคำแหง 39 แขวงวังทองหลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์ (02) 718-5460 โทรสาร (02) 718-5461-2 Web site: <http://www.info.tdri.or.th>